

954-955 (1547-1548) Malî Yılına âit bir Osmanlı Bütçesi

Prof. Ömer Lûtfi BARKAN

«Osmanlı İmparatorluğu bütçelerine âit notlar» başlığı altında bu dergide yayınlamakta olduğumuz etüdlerin birincisinde^[1] bahis konusu «bütçelerin» mâhiyet ve hususiyetleri ile bu sahadaki çalışmaların bugünkü durumu tetkik edilmiş ve ayrıca H. 933 - 934 (M. 1527 - 1528) malî yılına ait bir bütçe örneği de (isimli ve isimsiz kadro ve ek-cetvellerle birlikte) aynen ve lüzumlu izahlarla bir arada bu tetkike ilâve edilmişti. Daha sonra, mecmuamızın 17. cildinde, 1079 - 1080 malî yılı bütçesi ile bu bütçe ile ilgili ek-cetvel ve vesikaları gerekli tahlil ve izahlarla yayınlayarak bu seri neşriyata devam ettik.

Bu defa, Osmanlı İmparatorluğu bütçelerini, daha doğrusu her malî yıl sonunda çıkarılması âdet olan *umumî muhasebe cetvellerini devlet arşivlerinde muhafaza edilmekte olan aslî şekilleriyle bir vesika halinde ve tam olarak tanıtmayı ve onları aynı kıymette diğer resmî vesikalar ve Maliye idaresinin evrak ve defterlerinin ihtiva ettiği malûmat ile karşılaştırıp kıymetlendirmeyi* kendisine hedef tutan denemelere devam ile ayrı tipte iki bütçe cetveli daha takdim ediyoruz.

Bu seri neşriyat ile maksadımız, bütçe cetvellerinin en tipik olanlarından bazı örnekleri anlaşılabilir bir tarzda *tesis ve tertip ederek*, aslî şekilleriyle ve tam olarak ortaya koyduktan sonra, bu cetvellerin ihtiva ettiği rakamlar arasından *Osmanlı İmparatorluğunun malî nizam ve teşkilâtını, gelir kaynaklarını tesbit ve tâbi bulunduğu iktisadî ve malî konjonktür ve buhranların seyir ve mâhiyetlerini zaman içinde mukayese ve izah etmeğe çalışmaktır.*

[1] İktisad Fakültesi Mecmuası, cild 15, sayı 1 - 4.

Bundan evvel neşrettığımız bütçe cetvelleri içinden birincisini teşkil eden *H. 933 - 934 yılı bütçe örneğinin müstesna kıymet ve ehemmiyeti*, diğer bütçe cetvellerinde *maalesef bir daha eşine rastlamadığımız bir sistem* içinde, devletin bütün gelir kaynaklarını tafsilâtlı bir şekilde vermiş olması idi. Gerçekten, bu örnekte timar ve zeametlerle vüzera haslarına âit gelirler, merkezî devlet idaresinin malî kaynaklarını teşkil eden padişah hasları yanında ve her eyalet için ayrı ayrı olmak üzere gösterilmiş bulunuyordu.

Ayrıca, mesut bir tesadüf eseri olarak, adı geçen «bütçe» *cetvelini hazırlayanların elleri altında tutup kullanmış oldukları defterleri biz bugün arşivlerde bulabildik ve onlar üzerinde senelerdenberi yaptığımız tetkiklerin sonunda tesbit etmiş bulunduğumuz neticelerle bütçenin varidat faslındaki rakamlarını en ufak teferuatına kadar kontrol etmeğe muvaffak olduk. Bu suretle, bütçe cetvelinde mevcut bulunmadıkları halde, vakıflara ait gelir kaynaklarını da aynı defterlerden çıkarıp bütçe cetvelindeki rakamları (bütün memleket gelirini bir arada gösterecek şekilde) tamamlamanın mümkün olduğunu da gösterdik.*

Bugün burada okuyucularımıza takdim edeceğimiz bütçeler ise, maalesef, 933 - 934 malî yılı bütçe örneğinin *mükemmeliyet ve vuzuhundan mahrumdur*. Gerçekten, cetveller evvelâ (sadece merkezî devlet bürolarının senelik hesaplarını ihtiva etmek itibariyle) padişah haslarının geliri dışında büyük bir yekûn tutmakta olan *timar ve zeametlerle vüzera haslarının ve vakıfların gelirini hiç hesaba katmamış bulunmaktadırlar*.

Ayrıca, bu bütçelerde padişah hasları gelirinin kaynakları da *eyâletlere göre coğrafi dağılışı ve mahiyet bakımından açık ve tafsilâtlı bir tasnife tâbi tutulmamıştır*.

Aynı suretle, Macaristan, Diyarbekir.. gibi hudud boylarının kal'a muhafazaları için büyük masrafların ihtiyar edildiği bölgelerle Irak, Suriye ve Mısır gibi malî idare bakımından bir hususiyet arz eden ve gelirlerinin büyük bir kısmı mahallî idare için alıkonulan yerlerin îrad ve masraf hesapları da bu bütçelere lâyıkıyla aksettirilmemiştir.

Bu suretle diyebiliriz ki, bugün burada tetkik mevzuumuz olan senelik muhasebe cetvellerinde, yalnız doğrudan doğruya merkezî devlet büroları tarafından yapılan masraflar alınmış olduğundan, modern anlamda bütçenin «vahdet» prensibi dışına çıkılmış ve (bazı

eyâletlerin müstakil bütçe tanzim etmeleri dolayısıyla çok güçleşmiş olduğu için) bütün memlekete şâmil umumî muvazene cetveleri tanzim yoluyla *istatistikî gayeler* de tahakkuk ettirilememiştir.

Nihayet, şurasını da unutmamak lâzımgelir ki, araştırmalarının bugünkü durumunda, 933 - 934 malî yılı bütçesi için yapmak mümkün olduğu şekliyle, bu bütçelerin gelir kaynaklarının *teferuâtına kadar inerek onların sıhhat ve tamamlılığını kontrol etmek imkânlarından mahrum bulunuşumuz da*, bu bütçelerin rakamlarını emniyetle kullanmamıza mâni bulunmaktadır.

Bununla beraber, bu bütçelerden her biri diğerlerinde bulunmayan bazı hususiyetleriyle (ve bilhassa masraflar kısmına âit ihtiva ettikleri malûmatın zenginliği sayesinde) Osmanlı İmparatorluğu Devlet maliyesi tarihi için birinci derecede önemli vesikalar olmak hüviyetini muhafaza etmektedirler.

* * *

Bundan evvel neşretmiş olduklarımıza nazaran mahiyet ve kıymetleri bu suretle kısaca belirtilmiş ve bugün burada tetkik mevzuu yapılmış olan bütçe cetvellerinden birincisi; İstanbul'da Başvekkâlet Arşivinde «maliyeden devredilmiş defterler» serisinde 117 numarada kayıtlı 22 varaklık bir defter halinde bulunmaktadır. Adı meşin ciltli olan bu defterin boyları 43×15,5 santim gelmektedir. Defterin birinci yaprağının iç sahifesinde Hicrî 957 yılının cemaziyel-evvel ayında «pâye-i serîr-i âlâya arz olundu» kaydının bulunmasına göre; H. 954 - 955 malî yılının kat'î hesapları cetvelinin iki seneden fazla bir zaman sonra padişahın yüksek tasdikinden geçirilmiş olduğu ve resmî bir vesika mahiyetini taşıdığından şüphe edilmemesi lâzımgeldiği anlaşılmaktadır[²].

[2] Tetkik mevzuumuz bütçe cetveli, umumiyetle rastlananın aksine olarak, sistemi güç takip edilebilen bir sıra ile pek vâzih olmıyan bir şekilde tertiplenmiştir. Metinde görüleceği üzere, pek me'nûs olmıyan maliye ıstılahlarının çokluğu, bilhassa müteferrik masrafların teferruâtını bildiren kısımlarında bazan pek hususî bazı isim ve tâbirlerin geçmesi, yekûnlarla teferruât rakamlarının birbirinden tefrik edilebilir bir şekilde yazılmamış bulunması, baştan aşağı noktasız, küçük bir siyakat yazısıyla ve siyakat rakamlarıyla tertip edilmiş olması da *bu bütçenin okunmasını ve anlaşılabilir bir cetvel haline sokulmasını bir hayli güçleştirmiştir*. Bu yüzden hâlâ iyi okunamıyan yerlerin kalmış bulunması ihtimali mevcuttur.

Mukaddîmenin tahlili :

Tetkik konumuz «Bütçe» nin mukaddimesine göre; bu cetvel 954 yılının 19 Muharremine (11 Mart 1547) rastlamış bulunan Nev-rûz gününden 955 yılının Muharrem ayının son gününe (11 Mart 1548) tesadüf eden Nev-rûz'a kadar devam eden malî yılın Devlet Hazinesi (hazine-i âmire) gelir ve giderlerinin bir muhasebesini ihtiva etmektedir ve hazine defterdarları Abdi Çelebi Efendi, İskender Beyefendi ve Hayreddin Beyefendi isimlerindeki üç hazine defterdarı tarafından tanzim edilmiştir.

Mukaddimeye nazaran, içinde Rumeli ve Anadolu vilâyetlerinin normal vâridat hesaplarından başka, hazineye dahil olan diğer «müteferrik» gelirlerin, geçen seneden devredilen bakıyyelerin ve nihayet Mısır, Halep, Şam ve Diyarbekir vilâyetleriyle bir kısım evkaf gelirinin muhasebelerini de ihtiva etmektedir.

Bununla beraber, hemen kaydetmek lâzımgelir ki, bilhassa malî teşkilât ve idareleri bakımından büyük hususiyetler arzeden bu son grup vilâyetler geliri, tetkik konumuz bütçeye maalesef tam olarak aksettirilmemiştir. Muhtemel olarak, bütçe'nin tertibinde kal'a muhafızları için ve diğer mahallî idare masrafları olarak sarfedilen kısımlar çıktıktan sonra, geriye kalıp Devlet hazinesine bilfiil girmiş olan miktarlar esas tutulmuştur. Ayrıca, Mısır vilâyeti gelirinden doğrudan doğruya padişahın iç-hazinesi için ödenmesi âdet olan 500 000 altın da bütçedeki hesaplarda görülmemektedir.

Aynı sebeplerle, Macaristan'daki sancakların gelirinden de bütçede bahis yoktur. Tetkik mevzuumuz bütçe cetvelinde vakıflardan gelen vâridat olarak kayıtlı bulunan rakamlar da bu vakıfların umumî geliri olmayıp, vakıfların kendi bütçeleri içinde yapmakta oldukları masrafların dışında kalan ve mühim bir yekûn tutmayan bazı gelir fazlalarından ibarettir.

Bütün bu eksikliklerine rağmen, bütçemiz, bu gibi vesikaların adedleri 5 - 6 yı geçmiyen çok mahdud örnekleri arasında enteresan bir etüd ve mukayese mevzuu olmakta devam etmektedir.

I

BÜTÇENİN VÂRİDAT FASLININ TETKİKİ.

Tetkik konumuz bütçe cetvelinin mukaddimesini takip eden kısa bir «icmal» den öğrendiğimize göre (ve tabîî biraz evvel temas ettiğimiz bazı kayıt ve şartlarla); 954 - 955 malî yılı bütçesine aksetmiş olan vâridatın hakikî yekûnu 198 448 423 akçedir.

Bu yekûna, altın paranın hazineye teslimi sırasında 59 akçe hesabı üzere alındığı halde, Devletin altın para ile yaptığı ödemelerde bir altının 60 akçe üzerinden hesabedilmesi neticesi meydana çıkan ve devrin maliye ıstılahları arasında «tefavüt-i hasene» (altın para farkı) namiyle anılan ve mecmu'u 438 871 akçe tutan vâridat da ilâve edilecek olursa bütçedeki senelik vâridat yekûnunun 198 887 294 akçe etmesi lâzımgelir^[3] ^[4].

Bütçenin yekûnu bu suretle belirtilmiş olan umumî vâridat miktarını sıra ile aşağıdaki bölümlerde daha tafsilâtlı bir şekilde tetkik etmek mümkündür:

[3] Bu miktar ise, bir sene evvelki vâridat yekûnundan 42 824 540 akçe noksandır. İki senenin vâridatları arasında % 17.7 nisbetindeki bu büyük farkı, İmparatorluğun muayyen bölgelerindeki gelir kaynaklarının birdenbire eksilmesi veya kurumağa başlamasıyla izah etmek mümkün olmadığına göre; bu gibi azalma veya çoğalmaların sebebini daha ziyade devlet vâridatının bünyesine dâhil olan çeşitli vergilerin hususiyetlerinde aramak lâzımgelir:

Gerçekten, umumiyetle salgun (avarız) şeklindeki fevkalâde vergilerin her sene ve aynı nisbette alınmaması, «mukata'a» lardan elde edilen gelirlerin de her sene aynı miktarda toplanamayıp türlü şekillerde tedâhüller arzetmesi ve nihayet, yabancı devletlerden alınan haraçlarla *musadere*'lerin her sene aynı miktarda gelir sağlamaması ve bu suretle devletin kararlı (mukarrer) olan gelirleri yanında miktarı her sene değişen (gayr-ı mukarrer) bir kısım geliri bulunması bu hususta âmil olmaktadır.

Bununla beraber, buradaki azalmanın «A» bölümündeki az-çok kararlı gelir kaynaklarına da geçen seneki 117 336 836 akçelik bir gelir hesabı üzerinden 30 262 797 akçelik bir yekûn ile aksetmiş olması, izahı oldukça güç bir keyfiyet teşkil etmektedir.

[4] 954 - 955 malî yılı içinde hazineye bu suretle girmiş olduğu kabul edilmiş olan 198 milyon kûsûr akçelik vâridat yanında geçen malî yılın muhasebesi «bakıyyesi» olarak da 69 839 477 akça daha mevcuttur.

A) 954 - 955 malî yılı bütçesinin vâridat faslının en mühim kısmı, bizim metin içinde «A» harfiyle gösterdiğimiz Rumeli ve Anadolu vilâyetlerinin^[5] normal kaynakları ile temin edilmekte olduğunu tahmin ettiğimiz gelirlerinden teşekkül etmektedir.

Bütçe cetvelinin «A» bölümünde tahlil edilmekte olan bu iki vilâyet geliri, merkezde bu gelirleri toplama işini idare eden maliye dairelerine göre, Rumeli vilâyeti geliri, 1) Şıkk-ı Evvel, 2) Şıkk-ı Sâni defterdarlıklarına tâbi olarak iki ayrı kısımda tetkik edilmektedir :

A/1) 54 milyonu müteceviz bir hesapla ehemmiyet itibariyle başta gelen Rumeli'nin Şıkk-ı Evvel defterdarlığına tâbi olan belli başlı gelirleri, (Padişah Haslarının muhtelif gelir kaynaklarının mütezimlere verilmesiyle meydana gelmiş olan) «mukata'a» lar (17 942 203 akçe) ile cizye (30 949 790 akçe) den ibarettir. Bu ana kalemler yanında ispenç ve bağ vergileri ile berat ve tezkere alınırken verilen resimler de vardır.

[5] İtiraf etmek lâzımgelir ki bütçenin kullandığı «an vilâyet-i Rumeli ve Anadolu» tâbiri çok müphemdir:

Gerçekten, o zamanın idarî teşkilâtına göre Anadolu vilâyeti (veya eyâleti), Kastamonu, Ankara livaları dahil bütün Batı Anadoluyu ihtiva etmektedir. Bu şekilde, bugün anladığımız coğrafi mânâda Anadolu kıt'asında, o zamanki Anadolu vilâyeti dışında Karaman, Züikadir, Rum ve Diyarbekir vilâyetleri de bulunmakta idi. Bütçe cetvelinde bu eyâletlerden yalnız Diyarbekir'in ismi (Mısır, Halep ve Şam vilâyetleri ile birlikte olarak) geçmekte olduğuna göre; diğer Anadolu eyâletleri gelirinin de «Anadolu vilâyeti» geliri içine ithal edilmiş olduğu veya bu vilâyetlerin gelirinin de, pek az muhtemel olarak, mahallinde sarf ve istihlâk edilerek merkezî devlet bütçesi hesaplarına intikal etmediği düşünülebilir.

Aynı tereddüdlere bütçenin kullandığı «Rumeli vilâyeti» tâbiri için de vârid görebiliriz. Gerçekten, bu vilâyetin Balkanlar'da ancak Tuna ve Sava nehirlerine kadar uzanan bir bölgeye şâmil olabileceği söylenebilir. Halbuki, Rumeli vilâyetinin bu kat'î hududları dışında kalmış olan Macaristan'daki vilâyet veya sancakların gelirlerine dair bütçemizde hiç bir işaret yoktur.

Bu bölgedeki sancakların gelirinin tamamının Avusturya'ya karşı müdafaa edilen *hudud bölgelerindeki büyük kal'aların masraflarına karşılık tutulduğu* ve bu suretle devlet hazinesine girmedikleri için de bütçelere aksetmemiş oldukları kabul edilebilir.

Aynı mülâhazalar, kısmen Mısır, Suriye, Irak ve Diyarbekir bölgeleri geliri için de variddir. Fakat, mali idareleri bakımından hiç bir hususiyet arz etmediklerini zannettiğimiz Karaman, Zülkadir ve Rum vilâyetleri için böyle bir sebep kabul etmek güçtür. Bu vilâyetler gelirinin de Anadolu vilâyeti hesapları içinde bulunması lâzımgelir.

Bu bölümde^[6] geçen seneye nazaran, 10 566 887 akçe (yani 1/6 nisbetinde) bir düşüklük kaydedilmiştir.

A/2) Bütçede ikinci derecede mühim bir yer almış olan Rumeli'nin Şikk-ı Sâni defterdarına tâbi kaleminin meşgul olduğu gelir kaynakları da, 19 kûsûr milyonluk bir *mukataa*'lar gurubu ile 229 bini bulmayan müteferrik gelirlerden ibarettir ve geçen seneye nazaran 29 387 383 üzerinden 10 087 549 akçe (yani 1/3 nisbetinde) bir düşüklük kaydetmiştir^[7].

A/3) Anadolu vilâyetine âit gelir kaynakları, bütçenin vâridat faslının bu kısmında bir arada 13 770 475 akçe olarak gösterilmiştir. Bu kesimde dahi geçen seneye nazaran, 23 378 831 milyon üzerinden 9 608 358 akçe gibi bir düşüş kaydedilmiştir.

Bu düşüş hesaba katılmadan, bütçemizde Anadolu vilâyetine âit gelirin bir sene evvelki miktarı olarak gösterilmiş bulunan 23 378 831 akçe dahi, H. 933 - 934 yılı bütçesinde (s. 287, cild 15) Anadolu, Karaman, Zülkadriye ve Rum vilâyetlerinin bir arada senelik Padişah Hasları geliri olarak kayıtlı bulunan 34 018 288 akçeye yaklaşmamaktadır. Meğer ki burada Anadolu vilâyeti diğer vilâyetlerden ayrı olarak kaydedilmiş olsun. Gerçekten, bu suretle 3 numaralı cetvelde (s. 261, cilt 15) Anadolu eyâletinin Padişah Hasları geliri olarak kayıtlı bulunan 26 195 423 akçeye biraz yaklaşmak mümkün görülmektedir. Bu takdirde ise, *Karaman, Rum ve*

[6] Aynı faslın «5» numaralı bendini teşkil eden *eski hesaplardan bazıya* alacakların tafsilâtı, bir evvelki sene içinde devlet eliyle yapılmış bazı mübayaa ve masrafların mahiyet ve çeşitlerini göstermek bakımından ehemmiyet arz etmektedir:

Donanma için üstübü (a), çivi (s), zift (ş), yelken bezi (v), forsalar için kebe (dd) satın alınmıştır. Izvornik'de (b), Niğbolu'da (d), Semendre ve Belgrad'da (e) gemiler inşa veya tamir edilmiştir. Kal'alar tamir edilmiş (j, h, o, p, r, u, ü, aa, bb), Bozok'tan deve (t), saray için odun (e), yeniçeriler için kirpas (f, ee), diğer işler için demir (cc), zahire (m) satın alınmış ve su yolu tamir edilmiştir (n).

[7] H. 933-934 mali yılı bütçesinde (Bak, bu mecmuanın 15. cildi, s. 286) Rumeli vilâyetinin Padişah Hasları geliri olarak 94 784 238 akçe kaydedilmişti. Burada tetkik mevzuu olan 954 - 955 mali yılı bütçesinde A/1 ve A/2 olarak ayrı ayrı (tâbi-i Şikk-ı Evvel, tâbi-i Şikk-ı Sâni) gösterilmiş olan Rumeli'ye âit gelirler bir araya toplanır (73 213 569) ve bu rakama geçen seneye nazaran vâki düşüklük miktarları (20 654 436) da ilâve edilirse, *cem'an* 93 868 005 gibi, 933 - 934 yılı bütçesinin yukarıki rakamına yakın bir aded elde edilmektedir.

Zükkadriye eyâletleri gelirinin bu bütçede nereye sokulmuş olduğunu tâyin etmek lâzımgelir.

Bütçemizdeki kaydediliş şekliyle hakikî hududları ve ihtiva ettiği gelir hesaplarının mahiyet ve tamamlılığı lâyıkiyle tâyin edilemeyen «Anadolu vilâyeti» nin gelir kaynaklarının tahliline gelince; bunlar arasında *mukataa*'lar 11 782 163 akçe ile başta gelmekte ve bu vilâyetteki hıristiyanların azlığı dolayısıyla, cizye geliri 1 149 968 akçe ile çok düşük bir kıymet arz etmektedir. Diğer gelir kaynakları ise, üzerinde durulmıyacak kadar ehemmiyetsiz rakamlarla ifade edilmiştir.

B) Bütçemizde «B» işaretiyle ayırdığımız bir fasıl «'an akçehâ-i müteferrika» ismini taşımakta ve 7 469 307 akçelik bir îrad kaydıyla Rumeli ve Anadolu vilâyetleri arkasından gelmektedir.

Bu bölümde zikredilen gelir kaynakları tetkik edildiği zaman görülmektedir ki, «A» bölümündeki Rumeli ve Anadolu vilâyetlerinin gelirleri ekseriyetle *mukataa*'lar ve *cizye* gibi normal ve *kararlı* (mukarrer) kaynaklardan temin edildiği halde, bu bölümdeki gelirler ya *'avârız* vergisi gibi olagan-üstü bir halin icabettirdiği tekâliften (No. 1) veya vaktiyle ödünç yoluyla verilmiş olan paraların cibayetinden, harp meydanlarından memlekete ithal edilen esirler için ödenen beşte-bir (pencik) lerdan, bazı kal'alarda muhafızların iki tayin arasında (mâbeyn) boş kalan aylar zarfındaki maaşlarının Beğliğ'e kalmasından, mîrî hayvanların satışından, vaktiyle fazla ödenmiş maaşların iade edilmesi icabeden kısımlarından veya ölen vezirlerin muhallefâtından (No. 27).. ilâh, toplanmış ve bu sebeple her sene aynı kararda kalmayan varidâtın elde edilmiş bulunmaktır.

Dikkate şayan olan cihet, zuhurât kabîlinden olan bu gibi varidâtın da, geçen seneye nazaran, 18 065 186 akçe üzerinden 10 595 879 akçe eksik tahsil edilmiş olmasıdır. Bununla beraber, geçen seneye nazaran, mevcut bulunan bu 10 595 879 farkın 6 841 673 ünün bu bölümün «1» numaralı bendindeki *'avârız akçesi* miktarındaki düşüştan ileri geldiğinin kaydedilmiş olması, bu hali kısmen îzah etmektedir.

C) Bütçemizin vâridat faslıının Mısır, Halep, Şam ve Diyarbekir vilâyetleri gelirine âit malûmatı ihtiva eden bölümü, *mahiyet ve tamamıhğından en fazla şüphe edilecek rakamları ihtiva etmektedir.*

Gerçekten, C/1 bölümünde görülebileceği üzere, Osmanlı İmparatorluğu gelir kaynakları arasında mühim bir mevkiî olması lâzım gelen büyük ve zengin Mısır ülkesinin bütçenin îrad faslıındaki hissesi, 179 068 akçe gibi çok ehemmiyetsiz bir rakamla ifade edilmiştir ve bu gelirin teferruâtı tetkik edildiği zaman da, bazı şahısların zimmetinde kalmış *bakıyye*'lerden ibaret olduğu görülmektedir.

Halbuki, bu mecmuanın 15. cildinde daha evvel neşretmiş olduğumuz 933 - 934 malî yılı bütçe cetvelinde, Mısır eyâletinin vâridatı (s. 291) 116 538 993 akçe olarak gösterilmiştir ve bu miktarın ancak 25 843 304 akçesi mahallinde sarfedilmekte ve her sene Nil'in feyezânlarının vüs'atına göre, 70 yahut 90 kûsûr milyon akçe merkeze gönderilmektedir.

Aynı şekilde tetkik konumuz bütçeden 20 sene sonra tertib edilmiş olup biraz sonra aynı tarzda burada incelenecek olan (974-975 malî yılı) bütçe cetvelinin varidat faslıının «C» bölümünde de, Mısır vilâyetinin gelirinin (bir evvelki seneye nazaran 10 bin de noksaniyle) 560 000 altın (yâni 33 000 000 akçe) olduğu kayıtlıdır. Bu vaziyete göre, diğer bazı kayıtlarda da tasrih ve te'kid edildiği gibi^[8], *Mısır vergisinden padişahın şahsına âit olan 500 000 altının bütçemizde hesaba katılmamış olduğu* âşikârdır ve Mısır vilâyetine âit gelir miktarı olarak bütçemizde kayıtlı bulunan rakamın bu son derecede düşük hali için başka bir izah bulmak imkânı yoktur.

C/2 inci bölümdeki Şam ve Halep vilâyetleri için bir arada olarak verilmiş olan 21 382 648 akçelik vâridat hesabı ise, 933 - 934 malî yılı bütçe cetvelinin bu vilâyetler için ayrı ayrı verdiği (s. 294, 295) *bakıyye* rakamlarının^[9] mecmu'una yakındır^[10]. Bu takdirde

[8] Gerçekten, vâridat faslıında Mısır vilâyeti senelik gelirinin 560 000 altın olduğu tesbit edilmiş olan mezkûr 974 - 975 yılı bütçesinin masraflar faslıının *teslimât* (B) bölümünde, Padişaha teslim olunan paralar arasında (a), Mısır altınından verilen 500 000 sikke (30 000 000 akçe) kayıtlıdır.

[9] 933 - 934 malî yılı bütçe cetvelinde Şam vilâyeti «bakıyye» si olarak 8 151 534 ve Halep vilâyeti «bakıyye» si olarak da 12 581 572 akçe kaydedilmiştir ki bu suretle iki vilâyetin «bakıyye» hesaplarının yekûnununun 20 733 106 akçe tuttuğu anlaşılmaktadır.

Şam vilâyeti umumî gelir hâsılından mahallinde sarfedilmiş olan 2 774 436 akçe içinde kal'a muhafızlarının ve diğer bazı memurların maaşları

aradan geçen 20 seneden fazla bir zaman zarfında bu vilâyetlerin umumî gelirinin artmadığını kabul etmek veyahut umumî gelirle birlikte bu gelire mahsûben mahallinde yapılan masrafların veya timar adedinin de ziyadesiyle artması yüzünden «bakıyye» şeklinde merkezî devlet bütçesi hesaplarına aktarılan miktarın sâbit kaldığını farzetmek lâzımgelecektir. C/4 bölümünü teşkil eden Diyarbekir vilâyeti geliri için ise, burada tetkik ettiğimiz 954 - 955 malî yılı bütçe cetvelinde 6 193 623 akçelik bir gelir kayıtlı olduğu halde, 933 - 934 malî yılı bütçesinde aynı şekilde mahallinde yapılan 5 818 112 akçelik bir masraf çıktıktan sonra bakıyye olarak hesabelenen sadece 1 351 080 akçe vardır. Bu suretle 20 sene kadar bir fasıla ile iki bütçe rakamları arasındaki (6 193 623 — 1 351 080 =) 4 842 543 akçelik büyük bir fark göze çarpmaktadır. Bu farkı her şeyden evvel aradan geçen zaman zarfında Şarkta yapılan fetihlerle Diyarbekir vilâyetinin ziyadesiyle büyümüş olmasıyla izah etmek mümkündür. Yeni fethedilen memleketlerdeki kal'a muhafızlarının ve dolayısıyla mahallinde yapılan masrafların da artmasına rağmen, Diyarbekir vâridatından merkezî devlet bütçesi hesaplarına 5 milyon akçeye yakın bir meblâğı aktarmanın mümkün olacağı kabul edilebilir^[11].

yanında her sene Mekke eşrâf ve fukarasına gönderilmesi mütad olan paranın 1 086 475 akçelik bir kısmı da vardır. Halep vilâyeti varidatından ise, kal'a muhafızları mevâcibi, salyâne, aylık, barut harcı ve kira olarak 956 630 akçe mahallinde sarfedilmiştir.

[10] 933 - 934 malî yılı bütçesinde Şam vilâyetinin gelir kaynakları arasında zikredilmiş olan beheri 55 akçelik 8 000 «hasene-i efrençiyeye» nin tutarı olan 440 000 akçelik bir Kıbrıs cizyesi (Bu hesaba ait 13 numaralı nota bakınız, s. 294) vardır ki bu gelir 954 - 955 malî yılı bütçesinde C/3 bölümünde altınların tanesi 57 akçe hesabıyla 456 000 akçe olarak ayrıca kaydedilmiştir. Bu vaziyete göre bütçenin C/2 bölümündeki Şam ve Halep vilâyetleri gelirini bahis mevzuu Kıbrıs haracı ile birlikte hesap edecek olursak (21 382 648 + 546 000) 21 838 648 akçe buluruz ki bu miktar 933 - 934 yılı bütçesinde bu iki vilâyete ait bakıyyelerin yekûnu olan 20 733 166 akçeye nazaran, 1 105 482 akçe bir fazlalık kaydeder.

[11] Bir hudud boyu olan Diyarbekir vilâyetinin varidatından mahallinde sarf ve istihlâk edilen akçe miktarı, İran harpleri dolayısıyla, zaman zaman o derecede artmış olacaktır ki, çok defa merkezî devlet bütçesine aktarılacak «bakıyye» bulunmamaktadır. Bu sebeple Diyarbekir vâridatı, yirmi sene sonra tertip edilmiş olup biraz sonra burada tetkik konusu yapılacak olan 974 - 975 malî yılı bütçe cetvelinde ancak «vâridat-ı gayr-ı mukarrere» kısmında, avâruz akçesi, Yemen ve Beç mahsulü ve gömülü paralar... gibi «her sene vâki olmıyan» gelir kaynakları arasında zikredilmiştir. (Adı geçen bütçe cetvelinin varidat faslında 16 numaralı taban notunun bulunduğu yere bakınız).

Tetkik mevzuumuz bütçe cetvelinin varidat faslının «D» bölümünde 17 madde halinde sıralanmış olan muhtelif vakıflar gelinden temin edilmiş olan 5 854 258 akçelik gelirin, bu vakıfların hakiki geliri olmayıp sene içinde yaptıkları masraflardan arda kalan *gelir fazlaları* olacağı âşikârdır. Gerçekten, bu tarihten 20 sene kadar evvelki bir tarihe ait 933 - 934 malî yılı umumî muhasebe cetvelleri tanzim edildiği devirde Türkiye'de mevcut vakıfların umumî gelirini 60 milyonun üstünde hesap etmek mümkündür (bak, aynı mecmua, cilt XV, s. 277). Bu tarihten sonra ise, Türkiye'deki vakıflar, büyük bir süratle artmakta devam etmiştir.

II

BÜTÇENİN MASRAFLAR FASLINDAKİ
RAKAMLARIN TETKİKİ

A) Bütçenin masraflar faslındaki 111 997 449 akçenin 76 650 017 sini (yani %68,4 ünü) yeniçerilerle Kapu Kulu suvarileri, topçu, cebebi, Has Ahur hademesi, baltacı ve acemi oğlanı.. gibi padişah'ın merkez ordusu askerî kıt'alarının *mevâcib'i* (maaşları) teşkil etmektedir. Ayrıca, bu bölümde, geçen malî yıla nazaran, 82 079 039 akçe üzerinden 5 429 022 (yani % 6,6) bir azalma kaydedilmiş olması ve ödeneklerdeki bu azalmanın yeniçerilerden ziyade Sipahi Oğlanları, Silâhdar, 'Ulûfeci, Gurebâ.. gibi Kapu Kulu Suvari bölükleri arasında görülmesi de dikkate şayan olmakla beraber, tamamiyle îzah edilememektedir^[12]. Bütçelerin «mevâcib» bölümlerindeki benzeri cetvellerin kıymetlendirilmesi için şart ve umumiyetle kaydedilmesi âdet olduğu halde, *tetkik mevzuumuz cetvelde maaş alan merkez ordusu efrâdının mevcutları (adedleri) ayrı ayrı veya bir arada olarak verilmemiş olması*, bu hususta kat'î bir kanaate varmamızı güçleştirmektedir (Bak, 16 numaralı not).

B) Bütçenin masraflar faslının 27 888 489 akçesi (yani % 24,9 u), «teslimât» nâmı altında bilhassa şu işlere sarfedilmiş bulunuyor:

[12] Gerçi, 1543 yılında vukubulan ve İstolni-Belgrad, Estergon kal'alarının zaptı ile neticelenen Avusturya seferinden sonra, Almanya İmparatoru ve İspanya Kralı Beşinci Karlos (Şarlken) ve Avusturya Kralı Ferdinand ile evvelâ bir buçuk senelik bir mütareke ve daha sonra 23 Ağustos 1547 de tasdik edilmiş olan ve Avusturya'nın senede otuz bin sikke altın harac vermesini sağlıyan bir muahede ile bir kaç sene harp yapılmamış ise de, bu halin *merkez ordusunun mevcudunda hissedilebilir derecede bir azalmaya sebep olabileceği kabul edilemez.*

Esasen, Türkiye'yi Avrupa devletleriyle sulh haline sokan bu muahedenin tasdiki tarihini takip eden sene içinde, Anadolu'yu tehdid eden Safevîlerin idaresindeki İran'a karşı harbetmek üzere Padişah, 29 Mart 1548 de ordusunun başında Anadolu'ya geçmiş bulunuyordu ve bu seferin hazırlıklarından olmak üzere, Kara Hisar-i Sahib'den Şarka, Âdilcevaz kal'asına siyah barut götüren bir deve kervanı için 28 600 akçe kira ödendiği tetkik mevzuumuz bütçeye de aksetmiş idi. (Bak. aşağıda «Teslimât» bölümü, No. 28).

1) Padişah'a cep harçlığı	1 060 000
2) Bazı saray masraflarına sarfedilmek üzere Harc-ı Hassa emînine	9 286 142
3) Donanma masrafları için Galata'daki Harc-ı Hassa emînine	1 717 562
4) Saraydaki mutfak masrafları için	2 518 474
12) Padişah ahırının masrafları için	4 408 048

Aynı bölümde, miktar itibariyle daha az ehemmiyetli olan diğer masraflar içinde göze çarpanların isimleri ve kayıtlı buldukları sıra numaraları ise şunlardır:

Edirne sarayı (5), Cebahane (8), Tophâne (10), Tershâne (13) masrafları; saraya alınacak odun için ormandan odun kesimi ve nakli ile meşgul olanlara avans olarak verilen sermaye (14), hil'at ve elbise mübayaası (17), yeniçerilere çuha (23), saraydaki atölyelerde hazırlanacak giyim eşyası için malzeme (26, 29, 34), ve Padişah ahırını için deve mübayaası (43); vâridat faslının *evkaf gelirleri* bölümünde (D) 4 numarada kayıtlı bulunan Şehzâde cami'i gelirinden büyük bir kısmının Padişah'a verilmesi (44), Bursa'da bazı vakıf binaların tamiri (46) ve Rudnik madeninde dökülen top güller için yapılan masraflar; (46), Tâcir Mustafa Çelebi'ye Moskova'dan samur satın almak için verilen para (49).

C) Yekûnu 1 130 185 akçe tutan «mübaya'alar» faslında da dikkate çarpan kalemler şunlardır:

Saray için satın alınan muhtelif kıymetli kumaşlarla, çuha ve halılar, Padişah'ın mühürünü muhafaza için hazırlanacak bir altın zarf (kozak) için miskaali 59 akçeden 60 miskaal altın (8) ve samur postları mübayaası (14), kurban bayramında Sarayda kesilmiş olan 1 900 baş kurbanın behası (15), pirinç ve kalay mübayaası.

D) Yekûnu 2 653 874 akçe tutan ve «in'âm», «salyâne», «nögeriye», «teşrif» nâmı altında yapılmış olan masraflar arasında o sırada kardeşi İran Şahı Tahmasb'a karşı isyan ederek Türkiye'ye iltica etmiş olan Elkas Mirza'ya verilmiş bulunan 1 300 000 akçelik bir in'âm ile diğer adamlarına verilmiş olan paralar dikkati çekmektedir (1/a, b, k, i, m) [13]. Ayrıca kadiaskerlerle Dîvan kâtiplerinin

[13] Aşağıda ihrâcât-ı müteferrika (F) bölümünün 17 ve 18 numaralı fıkralarında da bu zatla ilgili kayıtlar mevcuttur.

ve diğer bazı memurların salyâneleri ile Avusturya Kralından, Tatar Hanın'dan *pîşkeş* getiren elçi veya adamlara, Boğdan, Eflâk ve Dubrovnik, Sakız cizyelerini ve hediye getirenlere verilen bahşişler (teşrifler) de kayda değer.

Komsu veya tâbi devletler tarafından verilen bu nevi *harac* ve *hediye*'lere hususî bölümler halinde bütçenin vâridat fashında tesadüf edilmemesi, tetkik mevzuumuz bütçenin ne derecede tamam olduğunu tâyin bakımından üzerinde durulmağa değer bir keyfiyettir. Bu gelirlerden bir kısmının diğer gelir kaynakları arasına karıştırılmış olması mümkün^[14] olduğu gibi, çoğunun doğrudan doğruya Padişah'ın iç *hazine*'sine alınmış bulunması da muhtemeldir.

«În'âm» lar kısmında bayramda Saraya tuhfe (hediye) getiren esnafa verilen bahşişlerle (d) Buhara ve Semerkand tarafından gelen bir şeyh'e (e) ve diğer İstanbul fakirlerine dağıtılan sadakalar da kayda değer.

E) «Âdet» ler bölümü, Padişah namına muhtelif vesilelerle, dağıtılması âdet haline gelmiş olan paraların miktarı ile bu «âdet» lerin nevi'lerini bildirmektedir.

Bu âdetlerden en mühimmi, Kapu Ağası ile Hazinedar Başı ve Kilârcı Başı'ya baharlık, kemer ve kışlık namı altında her birine ayrı ayrı 3, 6 veya 18 bin akçe olarak verilmiş olan paradır (1). Aynı vesilelerle, baharlık veya kışlık nâmı altında diğer ağalarla hassa imamına, Dîvan kâtipleri reisine verilen âdetlerle (2, 4, 6) Saray ağalarına terfileri münasebetiyle verilen hediyeler (3) yanında, bilhassa av mevsimlerinin başlaması münasebetiyle Saraya takdim edilecek ilk yabani ördek veya kaz avları münasebetiyle veya hassa atmacaların bağlanması gibi vesilelerle çakırcılar yahut şâhinciler ve atmacacılar başı'na, avcı kuşların terbiyesi ile meşgul diğer neferlere takdimi âdet olan hediyelerin yekûnu da oldukça kabarıktır (7 - 10).

Bu âdetler içinde 953 - 954 malî yılı sonunda o senenin muhasebe cetvelini tanzim ile (herhalde Padişah huzurunda) okumuş

[14] Meselâ 933 - 934 tarihli bütçede 550 000 akçelik (Cizye-i Ümerâ-i Sakız», Anadolu vilâyetleri cizyesi içinde hesaplanmıştır. (cilt 15, S. 287, B/2). Aynı suretle Kıbrıs cizyesi hem 933 - 934, hem de 974 - 975 yılı bütçelerinde daima Şam vilâyeti geliri ile bir arada bulunmaktadır.

olan üç hazine defterdarından her birine onar bin akçeden 30 000 akçe ödenen mükâfatı bilhassa kaydetmeliyiz (5). Zira bu kayıt bize, Fatih Kanunnamesine de geçmiş olduğu veçhile^[15], defterdarların her mâlî sene sonunda yıllık muhasebe cetvellerini Padişah huzurunda okuyup yüksek tasdika sunmalarının ve bu işi muvafakîyetle başarmış olduklarının bir nişânesi olarak kendilerine hediyeler verilmesinin âdet olduğunu göstermektedir.

Bu âdetler içinde, her sene iç oğlanlarına dağıtılan ikişer kat elbisenin yarım milyon akçeyi müteceviz bedeli ile (13) (aynı miktarı tecavüz eden bir masraf kapısı olan) yeniçeri, acemi oğlanı ve cebecilere her bir nefere 30 ar akçe olarak verilmesi âdet olan *kemanbeha* (yay, silâh parası) (16, 17, 18) ehemmiyet itibariyle göze çarpmaktadır^[16].

Ayrıca Kapu kulu suvari bölüklerinden birine veya saray kapıcılıklarına terfî eden bazı yeniçerilerle acemi oğlanlarına *tırkeş-beha* nâmı altında (29) verilen parayı ve inşaatta çalıştırıldıkları için Acemi Oğlanlarına ödenen *pabuç bedelini* (31) de aynı âdetler arasında sayabiliriz. Benzeri yardımları mîrâhurlar *çayır behası* (37), sakalar *kırba behası* (32), terziler *iğne behası* (21), kapucuları ve baltacılar *keçe behası* (19, 22), başmimar kışlık elbise (*zemistanî*) (26), kadınlar *boğça behası* (35).. ilâh. namları altında almaktadırlar.

Aynı şekilde kal'alarda muhafazaya memur edilen yeniçerilere (o sene 4 648 nefer) «nafaka», donanma ile gidenlere (o sene 250 nefer) *peksimet beha* nâmı altında yardım etmek de *âdet*'tir (40).

Aynı sene içinde evlendirilmiş olan 12 nefer cariyyeden her birine *çeyiz harcı* olarak dörder bin akçe (39), yine o sene içinde Dîvanda resmen müslüman olmuş 151 hıristiyan'a *âdet* gereğince kendilerine birer müslüman kıyafeti düzmek için her birine vasatî olarak 45 akçe kadar bir yardım yapılması (30), Mekke ve Medîne fukarasına

[15] M. Ârif neşri, TOEM, 1330, s. 22. Bu bölümün 43 numaralı kaydına göre, Edirne sarayının Bostancı Başısı'nın da muhasebesini kabule şayan bir şekilde tanzim idüb arz ettikçe münasip bir hediye ile taltif edilmesi âdetti.

[16] Yukarıda «Mevâcib» bölümünde bu zümrenin efrad adedi verilmişti. Burada yay-parası dağıtımı münasebetiyle kayıt ve tesbit edilmiş olduğuna göre, bu para o senê 12 131 yeniçeri ile 5 840 Acemi Oğlanına ve 540 nefer Cebeci'ye dağıdılmış bulunmakta idi.

gönderilen altınları götürünlere verilen bahşişler (11), bu bölümün ihtiva ettiği masraflar hakkında bir fikir verecek misâllerdir.

F) «İhracât-ı müteferrika» başlığını taşıyan bu bölüm, yekûn itibariyle büyük bir ehemmiyet arzemiyen çeşitli masraflara âit kayıtları ihtiva etmektedir. Bunlar arasında, vezirlerin musadere edilen muhallefâtı bedelinden, vârisleri kadıaskerler önünde haklarını ispat ettikleri için sahiplerine iade edilen paralar (1), pîşkeş getirmiş olan Avusturya sefirinin harc-ı râhı (14), İran Şahının Türkiye'ye sığınmış olan kardeşi Elkas Mirza'nın adamının İstanbul'dan Kefe'ye yol harçlığı (17), Elkas Mirza için satın alınan sâdeyağ behası (28) zikredilebilir.

III

SENE SONUNDA HAZİNE MEVCUDU

Tetkik mevzuumuz bütçenin, carî yılın *vâridat fazlası* ve *geçen yıldan devredilen bakıyalar* dolayısıyla, sene sonunda hazinede mevcut para miktarını bir cetvel halinde açıklayan «bakî» yahut «mevcut» bölümü türlü bakımlardan alâka çekicidir:

Bu cetveldен öğrendiğimize göre tetkik mevzuumuz bütçe hesaplarının sona erdiği 955 yılı Muharreminin sonuncu gününe rastlayan Nevruz'da (11 Mart 1548) *hazinenin mevcudu* A) 36 021 027 si akçe olarak (nakdiye), B) 50 497 731 akçe tutarındaki kısmı ise çeşitli altın paralardan teşekkül etmek üzere, cem'an 86 889 854 akçe idi. Birinci kısmı teşkil eden ufaklık paralar (akçeler), elli binlik 644 ve otuz binlik 114 kese içinde olup geriye kalan 401 027 akçesi dağınık bir halde bulunmakta idi.

A) Yekûnu 36 021 027 akçe tutan bu «nakdiye» mevcudundan 25 021 027 akçelik mühim bir kısım Hazinede tutuluyor, geriye kalan 11 000 000 akçeyi ihtiva eden muhtelif büyüklükte 238 keselik bir kısım ise *Yedikule mahzenlerinde* mahfuz bulunuyordu.

B) Mevcudu 888 856 olan sikke altın içinden 680 000 i her biri onar bin altınlık 68 kese içinde idi. Geriye kalan 208 856 altın açıkta veya dağınık diyebileceğimiz bir halde muhafaza edilmekte idi.

Bu suretle altınlar kese içinde olup olmadıklarına göre bir tasnife tâbi tutuldukları gibi, keseler içinde veya açıkta olan altın sikkeler de cinslerine ve kıymetlerine göre ayrı ayrı şu suretle gösterilmiş bulunuyor:

1) 662 944 aded *Sultaniye*

Bu altınlardan a) 659 441 tanesi 57 şer akçeden
 b) 3 503 » 55 » »

 662 944

- 2) 197 207 aded *Efrençkiye* (tanesi 57 akçeden)
 3) 25 625 » *Engürüsiye* (» 55 »)
 4) 2 732 » *Sakız* (» 55 »)
 5) 11 yarım *Efrençkiye* (» 29 »)
 6) 337 *Hasene-i kurone* (» 48 »)
 7) 7 537 dirhem külçe halinde altın (miskal hesabı üzere
 5 024 miskal 1 dirhem ve 6 habbe)
 8) 11 117 » gümüş (dirhemi 4 akçeden)

MUHASEBE-I

(vrk. 1 b)

vâridat ve mesârif-i hîzâne-i âmire 'ammereha'llahu te'âlâ ilâ yevmi'l-ma'zere¹ 'an vilâyet-i Rumeli ve Anadolu ma'a akçe-hâ-i müteferrika ki be-hîzâne-i 'âmire dahil şude est ve 'an bakıyye-i muhasebe-i mâziye ve 'an vilâyet-i Mısır ve Haleb ve Şam ve Diyarbekir ve 'an evkaf 'an evvel-i Nevrûz el-vâki fi 19 Muharremü'l-haram min şuhûr-ı sene 954 ilâ evvel-i Nevrûz el-vâki' fi selh-i² Muharremi'l-haram min şuhûr-ı sene 955

Be-ma'rifet-i Hazret-i 'Abdi Çelebi Efendi ve İskender Beğefendi ve Hayreddin Beğefendi dâmet me'âliyhüm defterdarân-ı hîzâne-i 'âmire

I

(VARİDÂT FASLI) [*]

1) Asl-ı mal fi sene-i kâmile	198 448 423
2) 'An tefavüt-i hasene	438 871
Yekûn	198 887 294
Fî sene-i mâziye	241 711 834
El-kesir 'an sene-i mâziye	—42 824 540
3) 'An bakıyye-i muhasebe-i mâziye 'an evvel-i Nevrûz el-vâki fi sâmini Muharremi'l-haram min şuhûr-ı sene 953 ilâ evvel-i Nevrûz el'vâki' fi 19 Muharrem sene 954 [1].	69 839 477

[1] Pâye-i serîr-i a'lâya arz olundu fi şehr-i Cemazîyel-evvel sene 957.

¹ عمره الله تعالى الى يوم المئذره ² Sonu. [*] Böyle mûtarıza içinde olan kısımlar ve rakkamlar tarafımızdan ilâve edilmiştir.

— A —

A/1 — 'An tâbi'-i Şikk-ı Evvel

gayr-ez akçe-hâ-i müteferrika ki be-hızâne-i 'âmire dahil şude
est **87 074 042**

Fî sene-i mâziye 117 336 836

El-kesir 'an sene-i mâziye —30 262 794

A/1 Tâbi'-i Şikk-ı Evvel 10 566 887

A/2 » » Sanî 10 087 549

A/3 » Anadolu 9 608 358

(30 262 794)

A/1 — 'An tâbi'-i Şikk-ı Evvel**54 003 735**

Fî sene-i mâziye 64 570 622

El-kesir 'an sene-i mâziye —10 566 887

[²][³]

1) 'An mukata'ât 20 072 201 — 2 129 988 **17 942 203**

2) » cizye-i gebrân-ı vilâ-
yet-i Rumeli 39 897 674 — 8 947 884 **30 949 790**

(Vrk. 2a)

3) » ispençe-i gebrân-ı vilâ-
yet-i Rumeli 344 527 — 1 618 **342 909**

4) » rüsum-ı bağât 585 150 — 281 744 **303 406**

5) » rüsum-ı yağcıyân ve
küreciyân 193 314 + 105 716 **299 030**

6) » rüsum-ı berevât 2 693 023 + 526 632 **3 219 655**

7) » rüsum-ı tezkire-i tımar-
hâ-i vilâyet-i Rumeli 238 819 + 70 352 **309 171**

8) » bakıyye-i muhasebât 453 784 + 52 894 **506 678**

(Vrk. 2b)

'An bakıyye-i

a) behâ-i üstübi³ ki der kaza-i Berkofça
herîde⁴ 474

b) bina-i keştihâ-i top ve zahire ve cisir
ki der livâ-i İzvornik binâ şude⁵ fi
sene 954 69 959

[2] Fî sene-i mâziye.

[3] a) *El-kesir* 'an sene-i mâziye (—)b) *Ez-ziyade* » » » (+)

³ استوی didiklenmiş eski halat parçası, ⁴ خریدہ satın alınmış, ⁵ شده oldu.

c) ihracât-ı bâb-ı Se'âdet der mahrûse-i İstanbul	135
d) İhracât-ı keştihâ-i ⁶ mîrî ki der livâ-i Niğebolu nev-sâhte	3 578
e) ihracât-ı muhasebe-i hime-i ⁷ hassa der mahrûse-i İstanbul	30 744
f) behâ-i peksimed	14 389
g) termîm-i Cami'-i şerif der kal'a-i Midillü	14 364
h) termîm-i kal'a-i İzdin ve minâre	84 278
i) ihracât-ı sansonhâ-i ⁸ hassa	2 595
j) termîm-i kal'a-i Kinin	107 073
k) mevâcib-i kürekciyân-ı keştihâ-i yarak	2 060
l) termîm-i sefinehâ ve şaykahâ ki der kurb-ı kal'a-i Semendire ve Belgrad vâki' şûde	979
m) zahire-i kaza-i Bana tâbi'-i livâ-i Vidin	3 203
n) termîm-i râh-ı âb-ı cami'-i şerif-i merhum Sultan Bayezid Han tâbesarâh der kaza-i Niş	2 025
o) termîm-i kal'a-i Delvine	10 625
p) termîm-i kal'a-i Platamone	11 923
r) termîm-i kal'a-i Hulumiç	3
s) muhasebe-i mesâmîr-i mütenevvi'a ki be-cihet-i mühimmât-ı mahzen-i mahrûse-i Galata sâhte ⁹	3 134
ş) behâ-i zift	910
t) behâ-i şütürân-ı ¹⁰ hassa ki der livâ-i Bozok heride bud ¹¹	20 043
u) termîm-i sarnıç ve anbar ve mahzen der kal'a-i Delvine	1 682
ü) termîm-i kal'a-i Stolni-Belgrad	50 012
v) behâ-i kirpas-ı bâdbân	1 057
y) ihracât-ı senghâ-i top 'an âhen ki der kaza-i Rudnik rihte ¹²	893
z) görençhâne-i hassa der kurb-ı karye-i Kadı tâbi'-i Silivri	757
aa) termîm-i kal'a-i Semendire	3 500
bb) termîm-i kal'a-i Muton (Vrkc. 3a)	2 168
cc) ihracât-ı hassa der Samakov	60 620
dd) behâ-i kebe-i harcı be-cihet-i mühimmât-ı üsarâ-i mîrî der Galata	31
ee) behâ-i Kirpas-ı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî	284
ff) behâ-i kirpas-ı Tuzla ki berây-i otak-ı hümâyun heride	3 180

(506 678)

6 کشتیا gemiler, 7 همه odun, 8 (سانسون, سامسون) (?), 9 ساخته ساخته, 10 شتران develer, 11 خریده بود satın alınmış idi, 12 ریخته dökülmüş.

9) 'An emvâl-i müteferrika [4]	92 130	+	38 763	130 89
	(64.570.622) (—10.566.887)			(54.003.735)

A/2 — 'An tâbi-i Şikk-ı Sâni (Vrk. 3b) 19 299 83

Fî sene-i mâziye	29 387 383			
El-kesir 'an sene-i mâziye			—10 087 549	
1) 'An mukata'ât	28 918 521	—	9 847 597	19 070 92
2) » emvâl-i müteferrika [5]	468 862	—	239 952	228 91

A/3 — 'An vilâyet-i Anadolu (Vrk. 4a) 13 770 47

Fî sene-i mâziye	23 378 831			
El-kesir 'an sene-i mâziye			— 9 608 358	
1) 'An mukata'ât	20 205 452	—	8 423 289	11 782 163
2) » cizye-i gebrân-ı vilâyet-i Anadolu	1 790 981	—	641 013	1 149 968
3) » ispençe-i gebrân	39 176	+	5 510	44 686
4) » rûsum-ı tezkire-i timar-hâ-i sipahiyân-ı vilâyet-i Anadolu	102 111	+	10 305	112 416
5) » mahsul-i ağnâm-ı İkizceler	391 497	—	196 114	195 383
6) » emvâl-i müteferrika	845 106	—	359 249	485 857

(Vrk. 4b)

[4] a) 'An mevkufât	37 614	+	46 136	83 750
b) » beytül-mâl-i hassa	35 039	+	6 404	41 443
c) » 'âdet-i pişkeş-i rüesâ-i enhâr-ı çeltük ve memâlih ¹³	19 477	—	13 777	5 700

[5] a) » mevkufât	104 939	+	25 300	130 239
b) » sâire 'an 'âdet-i pişkeş-i rüesâ-i enhâr-ı çeltük ve memâlih ¹³ ve gayruhu	285 329	—	186 658	98 671

¹³ مالح tuzlalar,

a)	'An mevkufât	361 975 [6]
b)	'An 'âdet-i pîşkeş-i rüesâ-i enhâr-ı çeltük	3 600 [7]
c)	'An behâ-i zahire-i kal'a-i Karahisar-ı Sahib ve behâ-i çûb ki 'an termîm-i anbar-ı kal'a-i mezbûre mânde bud ¹⁴ ...	12 297
d)	'An bakıyye-i termîm-i (râh-ı) âb-ı kal'a-i İvgadi	951
e)	'An resm-i tapû-yi zemîn	6 503
f)	'An bakıyye-i ihracât-ı binâ-i camî-i cedid der mahrûse-i Konya	30 522
g)	'An bakıyye-i mevâcib-i mustahfızân-ı kal'a-i Silifke	12 772
h)	'An bakıyye-i mevâcib-i merdân-ı kal'a-i Rodos	442
i)	'An behâ-i zemîn-i hassa	100
j)	'An bel'iyât-ı behâ-i gallât-ı zahire-i kal'a-i Rodos	1 320
k)	'An behâ-i bozahane-i mîrî ki der mahrûse-i Bursa be-emr-i şerif furuhte şud ¹⁵	6 272
l)	'An nukre-i medfûn ki der nahiye-i Tokurcın tâbî-i kaza-i Mudurnu yâfte 50 dirhem fi 4	200
m)	'An mahsul-i mâbeyn-i merdân-ı kılâ' tâbî-i vilâyet-i Erzurum	39 813
n)	'An mahsul-i bedel-i kendir-i karye-i kal'a-i ^{15a} der kaza-i Erim ve Terme ve Ünye	690
o)	'An bel'iyât-ı Hoca Arslan Karamanî ki Maksud iltizam kerde bûd	300
p)	'An behâ-i cây-ı kilisâ-i köhne der karye-i Çakırcalı tâbî-i kaza-i Lârende ki bâ-emr-i şerif furuhte	1 600
r)	'An behâ-i demir-i hassa	2 000
s)	'An behâ-i mahzen-i seng-i top der iskele-i Mudanya	4 500

(485 857)

(23 374 323) (—9 603 850) (13.770.473)

[6] 'An sene-i mâziye 727 306, *El-kesir* 'an sene-i mâziye — 365 331[7] 'An sene-i mâziye 3 655, *El-kesir* ,an sene-i mâziye — 55

14 مانده بود کالمیشتی. 15 فروخته شد satıldı, 15a در بلس (?)

— B —

'An akçe-hâ-i müteferrika (Vrk. 5a)	7 469 307
Fî sene-i mâziye	18 065 186
El-kesir 'an sene-i mâziye	—10 595 879
1) 'An akçe-hâ-i 'avarız ^[8]	1 779 100
2) » akçe-hâ ki pîş-ezîn ¹⁶ 'an hızâne-i 'âmire ber-veç-i karz dâde bud ¹⁷	163 800
a) 'An yed-i Behram Beğ mütevellî-i sâbık-ı 'imaret-i merhum mağfur-un-leh Sultan Mehmed Han tâbe serâh der mahrûse-i İstanbul ki pîş-ezîn fî 23 Ca. sene 954 be-cihet-i cami'-i şerif-i mezzûr ber-veç-i karz dâde est	100 000
b) Def'a 'an yed-i Hayreddin Beğ mütevellî-i sâbık-ı 'imaret-i mezbûre	10 000
c) 'An yed-i Hayreddin Beğ mütevellî-i sâbık-ı 'imaret-i cami'-i şerif-i merhum mağfur-un-leh Sultan Mehmed Han tâbe serâh der mahrûse-i İstanbul ki pîş-ezîn fî 19 Rebi'ul-âhır sene 952 be-cihet-i meremmet-kerden-i râh-ı âb-ı 'imaret-i mezbûre 'an hızâne-i 'âmire berveç-i karz dâde est	53 800
	(163 800)
3) » behâ-i evânî-i nukre ¹⁸ ki pîş-ezîn be-cihet-i pişkeş 'an hızâne-i 'âmire herîde ⁴	22 150
4) » ziyâde-i mevâcib-i ba'zı mülâzımân-ı Dergâh-ı 'Âlî	47 591
5) » akçe-i bedel-i kürekçiyân-ı donanma-i hümayûn (Vrk. 5b)	1 162 125

[3] Fî sene-i mâziye 8 620 773, El-kesir 'an sene-i mâziye 6 841 673

¹⁶ پيش ازین bundan evvel, ¹⁷ بر وجه قرض داده بود ödünç olarak verilmişti,

¹⁸ قرمه اوانی گümüş takımlar.

- 6) » akçe-i mevâcib-i kürekçiyân-ı donanma-i hümayûn ki piş-ezîn fi 25 Zilhicce sene 953 'an huzâne-i 'âmire irsâl şude est bâz ^{18a} be-hızâne-i 'âmire âverde end ¹⁹ 357 808
- 7) » behâ-i nüzül-i seferi- hümayûn 23 317
- 8) » bâzhâ-i mürde ²⁰ 68 800
- 9) » behâ-i sütürân-ı palanî-i ²¹ hassa ki furuht fermûde end ²² 3 990
- 10) » behâ-i keştî-i mîrî ki Salih Beğ mirлива-i Rodos firistâde bud ²³ 15 250
- 11) » behâ-i cebe ve kolçakhâ ve siperhâ ve gayruhu ki der zimmet-i ba'zı mülâzımân-ı Dergâh-ı 'Âlî bâki mânde bûd ²⁴ 6 165
- 12) » behâ-i sürb-i mîrî ki 'an vilâyet-i Rumeli âverde end ¹⁹... 321
- 13) » behâ-i kürekhâ-i keştihâ-i hassa ki der kaza-i Vize bü-rîde şud ²⁵ ve 'an kanun ziyâde sitâde bûd ²⁶ 6 600
- 14) » mahsul-i mâbeyn-i mustahfizân-ı kıla'-ı mezbûrîn 595 579
- a) 'An mâbeyn-i kıla'-i livâ-i Bosna 5 364
- b) » » » » Sirem 18 316
- c) » » » » Pojega ... 335 710
- d) » » kal'a-i Pernivar der livâ-i Mohaç 236 189
- (595 579)
- 15) » yed-i üstâdân-ı hassa ki piş-ezîn ¹⁶ be-cihet-i kârhâ-ı ²⁷ hassa teslîm şude 14 457
- 16) » yed-i Ferruh çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî 'an akçe-i alım-ı Ca'fer Çelebi emîn-i sâbık-ı Harc-ı Hassa der mahrûse-i İstanbul 6 600

18a باز 19 اورده اند getirmişlerdir, 20 بازهء مرده ölü doğan - kuşları, 21 پالانى palan vurulan, 22 فروخت فرموده اند satılmasını emir buyurmuşlardı, 23 فرستاده بود göndermişti, 24 باقى مانده بود bâki kalmıştı, 25 بریده شد kesildi, 26 ستاده بود alınmışdı, 27 کارها işler.

- 17) » akçe-i bel'iyât ve ketmiyyât-ı²⁸ Mehmed bin İskender 'an ebna'-i sipahiyân emîn-i sâbık-ı Harc-ı Hassa der mahrûse-i Edirne ve kâtibân-ı sâbık-ı harc-ı hassa-i mezbûre 223 316

a)	'An Mehmed emîn el-mezbûr	180 616
b)	» » kâtib-i sâbık	32 740
c)	» Yusuf » »	7 805
d)	» Mahmud » »	2 155

(223 316)

- 18) » bel'iyât-ı Mustafa ser-habbâzın-i²⁹ hassa der mahrûse-i Edirne 'an behâ-i dakıyk-ı hassa ki der teftiş zâhir şud 13 467

- 19) » mahsul-i pencik-i üsâra³⁰ 'an livâ-i Bosna 18 000

- 20) » behâ-i posthâ-i Samur ve kadifehâ-i münakkaş ve gayruhu ki 'an hızâne-i 'âmire be-cihet-i furuht dâde şud³¹ 21 253

- 21) » yed-i Husrev Çelebi 'an ebnâ-i sipahiyân Emîn-i Harc-ı Hassa der mahrûse-i Galata 'an mevâcib-i kürekçiyân-ı donanma-i hümayûn ki 'an hızâne-i 'âmire fî 5 Cemaziye-evvel min şuhûr-i sene 954 ziyâde sitâde³² bâz¹⁸a be-hızâne-i 'âmire âverde ve 'an mevâcib-i mahbusân-ı zından ki ne-dâden fermûde³³ 90 246

a)	'An mevâcib-i kürekciyân	54 810
b)	» » mahbûsân	35 436

(90 246)

- 22) 'An yed-i Mehmed Çelebi kâtib-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âli 'an akçehâ-i mezbûrîn ki pîş-ezîn 'an hızâne-i 'âmire dâde bâz ve-hızâne-i 'âmire teslim kerde (*Vrk. 6a*) 101 170

a)	'An nafaka-i yeniçeriyân-ı nöbetçiyân der kal'a-i Budin ve Estorgun ve Stolni - Belgrad	66 498
----	--	--------

²⁸ بلعيات و كتميات yutulular ve saklananlar. ²⁹ سر خبازان ekmekçi başı
³⁰ اسارى esirler, ³¹ فروخت داده شد satılmak üzere verilmiştir, ³² ستاده
alınmış, ³³ ندادن فرموده verilmemesi emrolundu.

- b) 'An mevâcib-i ba'zı yeniçeriyân-ı nöbetçiyân-ı kal'a-i Anadolu ki piş-ezîn 'an hızâne-i 'âmire firistâde bûd ve der râh haramiyân gâret kerde-bûdend³⁴ ve 'an hızâne-i 'âmire be-tekrar dâde bûd 34 672
-
- (102 170)
- 23) » yed-i Mustafa 'an ebnâ-i sipahiyân 'an behâ-i âlât-ı behar ki be-Aşir Yehudi ber-veçh-i peşin furuht bûd 67 488
- 24) » yed-i Ferruh Beğ 'an ebnâ-i sipahiyân vezzân-ı Dergâh-ı 'Âlî 'an zer-i üskufhâ-i merdâne ve 'an zer-kunahâ-i kûy³⁵ ve 'an üskûf-i nukre 23 748
- a) Zer 541 dirkem, be-hisab-ı miskal 360 miskal, 1 dirhem fi 65 23 444
- b) Nukre 76 dirhem fi 4 304
-
- (23 748)
- 25) » yed-i Mustafa-i kemha-baf³⁶ 'an akçe ki piş-ezîn fi 25 Receb sene 952 berây-i bâften-i miyan-bendhâ-i zer-baft³⁷ 'an hızâne-i 'âmire dâde end 6 300
- 26) » yed-i Hüseyin Çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî 'an akçe-i mevâcib-i yeniçeriyân-ı nöbetçiyân ki der karye-i Platamona haramiyân gâret-kerde end Haliyâ haramiyân girift şudend ve der zimmet-i İşân yâfte şud³⁸ ... 101 896
- 27) » yed-i Mustafa Çelebi mütevellî-i imâret-i cedid der mah-rûse-i İstanbul emîn ve Şahkulu 'an ebnâ-i sipahiyân kâtib 'an behâ-i muhalledfât ve hâshâ ve gayruhu merhum Süleyman Paşa (Vrk. 6b) 2 354 334
- a) 'An behâ-i muhalledfât 2 294 494
- b) » mahsul-i hâshâ 10 640
- c) » akçe ki der zimem-i nâs bâkî mânde³⁹ 49 200

(2 354 334)

34 yağmalanmışlardı, 35 زرقونه هاء کوی (?), 36 kemha کخباف, 37 برای بافتن میانند هاء زر بافت dokuyucu, 38 خرامیان گرفت شدند و در ذمت ایشان یافته شد onların zimmetlerinde bulundu. 39 در ذمم ناس باقی مانده halkın zimmetinde baki kalmış.

28)	» yed-i Mehmed Çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âli 'an behâ-i esbâb-ı gebrân ki 'an vilâyet-i Eflâk 'an cânib-i Engürüs firar kerde end ⁴⁰	30 000
29)	» yed-i Aydın 'an ebnâ-i sipahiyân emîn-i harc-ı hassa der mahrûsei- Gelibolu 'an behâ-i ba'zı esbâbhâ-i köhne ki furuhte şud	28 501
30)	» behâ-i çiftlik-i merhum İbrahim Paşa der karye-i Kulfallu tâbi'-i kaza-i Silivri ma'a behâ-i gulâm ve gayruhu ki be-Ali Sinan sekban 'an zu'emâ-i vilâyet-i Rumeli furuhte şud	23 000
31)	» behâ-i ba'zı esbâb ki der dükkân-ı beyt'ül-malciyân-ı hassa yafte ⁴¹ ve sahibân-eş ma'lum ne-şude ⁴² ve ba'zı esbâb-ı İskender Çelebi defterdâr-ı sâbık-ı hıızâne-i 'âmire	5 775
33)	» akçe-i cerâim-i voynugan ki be-hizmet-i çayır neyâmede end ⁴³	10 000
33)	» mahsul-i pencik-i üsârâ ³⁰ ki ba'zı rüesâ-i levend der Derya-yi Sefid sitâde ³² end ve be-Dergâh-ı 'Âli firis-tâde end: Hasene-i kurona 1556 sikke fi 48	74 688
34)	» behâ-i demirkazık ki 'an kârhane-i hassa be-mahrûse-i Bursa berây-ı furuhte irsâl şude bud	2 472
		(7.469.307)

— C —

'An vilâyet-i Mısır ve Haleb ve Şam ve Diyârbekir (Vrk. 7a) 28 211 339

a) Nakdiye	315 112
b) Hasene 489 401 sikke	27 896 227

C/1) 'An vilâyet-i Mısır ki 'an ba'zı kesân der Divan-ı 'Âli sitâde ³² est 179 068

a) Nakdiye	32 485
b) Hasene 2 573 sikke	146 583

⁴⁰ فرار کرده اند 41 یافته bulunmuş, ⁴² صاحبانش معلوم نه شده 43 نیامده اند sahipleri belli olmadı, gelmemişlerdir.

Def'a

1) fî 2 Cemaziyel-evvel sene 954 ki der zimmet-i Murad Çavuş emîn-i sâbık-ı Garbiyye bâkî mande bud :	
Hasene 400 sikke	22 726
2) fî 22 Cemaziyel-evvel sene 954 'an behâ-i gendüm ⁴⁴ ki der zimmet-i Hacı 'Ali bakî mânde	2 870
3) fî 26 Receb-ül-mürecceb sene 954 behâ-i gendüm 44 ki der zimmet-i Viçenço ⁴⁵ efrenç 'an tacirân-ı Galata bâkî mânde bûd	29 615
4) fî 28 Recebül'l-mürecceb min zuhûr-ı sene 954 ki der zimmet-i Murad Çavuş emîn-i mukata'a-i Garbiyye bâkî mânde bûd: Hasene 300 sikke	17 100
5) fî 18 Zilhicce sene 954 'an yed-i Mustafa Çelebi mütevellî-i cami'i cedid der mahrûse-i İstanbul: Hasene 1 873 sikke ...	106 757
	<hr/>
	(179.068)

C/2) 'An vilâyet-i Haleb ve Şam (Vrk. 7b) 21 382 648

a) Nakdiye	276 462
b) Hasene 370 284 sikke	21 106 186

(21 382 648)

1) Def'a fî 10 Rebi'ul-evvel min şuhûr-ı sene 954 ki İskender Beğefendi dâmet me'âliyehu ⁴⁶ defterdâr-ı hîzâne-i 'âmire-i vilâyet-i mezbûre firistâde est: Hasene: 210 000 sikke	11 970 000
2) Def'a fi 25 Zilhicce sene 954 ki Hazret-i İskender Beğefendi el-mezbûr defterdâr-ı vilâyet-i mezbûre âverde est: Hasene 160 277 sikke	9 135 789
3) 'An mahsul-i vilâyet-i mezbûre ki ba'zı kesân ⁴⁷ der Divan-ı 'Âlî sitâde est ^{47a}	276 859
a) Nakdiye	276 462
b) Hasene 7 sikke	397

(276 859)

⁴⁴ کساز 45 و جنجو (?) 46 دامت معاليه 47 کسان
^{47a} ستادهاست alınmıştır. kimseler.

Def'a

a) fi 22 Cemaziyel-evvel sene 954 ve fi 24 Muharrem sene 955 'an behâ-i demir-i Şam ki der zimmet-i Âşir Yehudi bakî mânde bûd	3 579
a) Nakdiye	3 182
b) Hasene 7 sikke	397
b) fi 24 Cemaziyel-evvel sene 954 'an behâ-i demir-i Şam ki der-zimmet-i Jorji efreñç bâkî mânde	273 208
c) fi 8 Muharrem-ül-haram min şuhûr-i sene 955 'an behâ-i belis (bels) ⁴⁸ ve sabun ki be-Anton veled-i Frens (?) ber-veçh-i puşte ⁴⁹ furuhte bûd ¹³	72

(276 859)

(21.382.648)

C/3) 'An cizye-i gebrân-ı cezire-i Kıbrıs tâbî'i vilâyet-i Şam

Efrenciye 8 000 sikke fi 57 456 000

C/4) 'An vilâyet-i Diyârbekir (Vrk. 8a) 6 193 623

a) Nakdiye	6 165
b) Hasene 108 552 sikke 6 187 458	

(6 193 623)

Def'a

1) fi 18 Rebi'ul-evvel sene 954 ki Hazret-i Hayreddin Beğefendi dâmet me'âliyehu defterdâr-ı hıızâne-i 'âmire-i vilâyet-i mezbûre firistâde est: Hasene 80 000 sikke fi 57	4 560 000
2) fi 5 Receb-ül-mücerreb min şuhûr-i sene 954 ki Hayreddin Beğefendi el-mezbûr defterdâr-ı vilâyet-i mezbûre âverde est: Hasene 28 046 sikke fi 57	1 598 622
3) 'An mahsul-i vilâyet-i mezbûre ki 'an ba'zı kesân der Divan-i 'Âlî sitâde est	35 001
a) Nakdiye	6 165
b) Hasene 506 sikke	28 836

(35 001)

⁴⁸ بلس (بلس) küllü sabun îmalinde kullanılan bir ot, ⁴⁹ بروجہ پشته (?)

Def'a fi

- a) 4 Safer min şuhûr-ı sene 954 'an bakıyye-i termîm-i hal'a-i 'Âdilcevaz ... 2 000
- b) 6 Safer-ül-muzaffer min şuhûr-ı sene 954 'an bakıyye-i binâ-i kal'a-i 'Âdilcevaz ... 1 440
- c) 22 Cemaziyel-âhır sene 954 ki Mevlânâ Muhiddin Karaman-zâde kadı-i sâbık-ı 'Âmid bî-berat 'an mâl-i mîrî mutasarrıf bûde ... 222
- d) 19 Receb sene 954 'an mahsul-i cizye-i gebrân merhasa-i⁵⁰ vilâyet-i Bidlis ki der zimmet-i Davud 'an erbâb-ı timar bâkî mânde : Hasene 253 sikke ... 14 421
- e) 28 Receb-ül-mücerreb sene 954 ... 7 182
- a) Sultaniye 18 sikke
- b) Efrenciye 108 sikke
- f) 2 Şa'ban-ül-muazzam min şuhûr-ı sene 954 'an cizye-i gebrân ve rüsum-ı tezkire-i Abdulhâlik 'an erbâb-ı timar bâkî mânde ... 570
- g) 19 Şa'ban-ül-muazzam sene 954 'an cizye-i gebrân ve merhasa-i vilâyet-i Bidlis ki der zimmet-i Hüseyin hîş-⁵¹ Davud 'an erbâb-ı timar bâkî mânde bûd :
- a) Nakdiye ... 20
- b) Hasene 127 sikke ... 7 233
- h) 4 Zilka'de sene 954 'an cizye-i gebrân-ı vilâyet-i mezbûre ki der zimmet-i Mehmed Cebeî bâkî mânde^{51/a} ... 1 819
- i) 13 Zilka'de sene 954 'an cizye-i gebrân-ı vilâyet-i mezbûre ki der zimmet-i Mehmed Çelebî el'mezbûr bâkî mânde bûd 94

(35 001)

(6.193.623)

⁵⁰ مرخصه ermeni patriği, ⁵¹ خويش akrabası, adamı, ^{51a} باقی مانده baki kalmış.

— D —

'An mahsul-i evkaf-ı Mekke-i
Şerife ve Medine-i Münevvere
ve gayruhu (Vrk. 8b)

5 854 258

Fî sene-i mâziye 1 824 349

El-kesir 'an sene-i mâziye + 4 029 909

a) 'An vilâyet-i Rumeli

b) » » Anadolu

'An evkaf-ı

1) Mekke-i şerife ve Medine-i Münevvere	718 481
2) Merhum mağfur-un-leh Sultan Bayezid Han tâbe serâh	888 896
a) Der İstanbul	250 000
b) Der Edirne	551 100
c) Der Amasya	77 000
d) Der kaza-i Baba	10 776

(888 892)

3) Merhum mağfur Sultan Selim Han tâbe serâh der İstanbul	200 000
4) Merhum mağfur-un-leh şehzâde Sultan Mehmed tâbe serâh der İstanbul	3 484 871
5) Gâzî Hüdavendgâr der Bursa	2 287
6) Merhum mağfur-un-leh Sultan Orhan der mahrûse-i Bursa	50 597
7) Merhum Seyyid Mehmed El-Buharî der mahrûse-i Bursa ...	121 160
8) Merhum mağfur Sultan Mehmed Han der nefsi Söğüd ...	96
9) Merhum Hazret-i Emîr der mahrûse-i Bursa	468
10) Merhum mağfur-un-leh Sultan Yıldırım Han der nefsi İne- göl ve der Bursa	51 073
11) Merhum mağfur-un-leh Süleyman Paşa der kaza-i Lâpseki ...	3 292
12) Hazret-i Ebâ Eyyüb-i Ensârî	182 500
13) Hazreti Ebu İshak der mahrûse-i Bursa	17 897
14) Dâr-ül-hadis der mahrûse-i Edirne	63 224
15) Merhum mağfur Sultan Murad Han tâbe serâh der Ergene	34 000
16) Merhum İbrahim Beğ veled-i merhum Sultan Orhan der mahrûse-i Bursa	7 600
17) Selâtîn ve ümerâ-i çerâkise der mahrûse-i Mısır	27 856

(5.854.258)

—40

(MASRAFLAR FASLI)

II

EL - MESÂRİF (Vrk. 9a)

'An evvel-i Nevrûz el-vâki' fî 19 Muharrem-ül-haram min şuhûr-i sene 954 ilâ evvel-i Nevrûz el-vâki' fî selh-i Muharremi'l-haram min şuhûr-i sene 955 111 997 449

Fî sene-i mâziye 171 872 357

El-kesir 'an sene-i mâziye —59 874 908

— A —

El-mevâcibât 76 650 017

Fî sene-i mâziye 82 079 039

El-kesir 'an sene-i mâziye — 5 429 022

- 1) Be-cema'at-ı müşâhere-hô-rân⁵² [2] [3] 5 529 968 + 1 509 342 7 039 310
- 2) Be-cema'at-ı ebnâ-i sipahi-yân 15 953 365 — 2 526 477 13 426 888
- 3) Be-cema'at-ı silâhdarân ... 11 818 437 — 1 895 389 9 932 048*
- 4) » » 'ulûfeciyân 5 982 560 — 1 068 032 4 914 528
 - a) Tâbî-i yemîn : 3 527 454 —570 143 2 957 311
 - b) » yesâr : 2 455 106 —497 889 1 957 217
- 5) Be-cema'atı gurebâ (Vrk. 9b) 4 022 455 — 855 960 3 166 495
 - a) Tâbî-i yemîn : 2 019 945 —403 007 1 616 938
 - b) » yesâr : 2 002 510 —452 953 1 549 557

[*] Bu rakam aslında 9 923 048 olarak yazılmıştır.

⁵² مشاهره خوران aylıkçılar.

6) Be-cema'at-ı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âli lâ-zâle'âliyen ⁵³	18 537 113	+	726 728	19 263 841
7) Be-cema'at-ı gilmân-ı 'ace-miyân-ı mezkûrîn	3 576 916	—	595 643	2 981 273
a) Be-cema'at-ı gilmân-ı İstanbul	2 583 616			
b) » » » Edirne	260 293			
c) » » » Gelibolu	137 364			
	(2 981 273)			
8) Be-cema'at-ı hademe-i is-tabl-ı 'Âmire ⁵⁴	6 409 906	+	265 071	6 674 977
9) Be-cema'at-ı cebeciyân-ı Der-gâh-ı 'Âli	1 126 222	—	177 180	949 042
10) Be-cema'at-ı ehl-i hıref ⁵⁵ ... (Vrk. 10a)	2 122 415	—	403 221	1 719 194
11) Be-cema'at-ı çakırcıyân ve şahincıyân ve atmacacıyan gâh-ı 'Âli	714 070	+	52 366	766 436
12) Be-cema'at-ı topçıyan-ı Der-	1 774 198	—	337 391	1 436 807
13) Be-cema'at-ı arabacıyan-ı top	927 613	—	166 918	760 695
14) Be-cema'at-ı bevvâbîn-i Der-gâh-ı 'Âli	841 943	—	37 525	804 418
15) Be-cema'at-ı hademe-i Mat-bah-ı 'Âmire	666 713	+	326 449	993 162
16) Be-cema'at-ı hayyâtîn	755 621	—	144 335	611 286
a) Tâbi'-i hassa : 417 157	— 70 963		346 194	
b) » hil'at : 338 464	— 73 372		265 092	
	(755 621) (—144 335) (611 286)			
17) Be-cema'a-tı mehterân	1 212 024	—	105 925	1 106 099
a) Tâbi'-i hayme ⁵⁷ : 635 803	+	1 599	637 402	
b) » 'alem ⁵⁸ : 576 221	—	107 524	468 697	
	(1 212 024) (—105 925) (1 106 099)			

53 لازل عالیاً yücelikle zeval bulmasın, 54 اصطلبل عامره has ahur, 55 اهل خرف esnaf, 57 مهتران خیمه çadirecılar.

18) Be-cema'at-ı teberdârân ⁵⁹ ...	59 862	— 592	59 270
19) Be-cema'at-ı sakkayân-ı Di- van-ı 'Âli... ..	47 638	— 9 954 (?)	38 584
20) Mevâcib-i Esed 'an cema'at-ı 'ulûfeciyân-ı Diyârbekir vâcib 'an gurre-i Muharrem-ül-haram min şuhûr-ı sene 954 ilâ ga- ye-i Zilhicce sene-i minh fi yevm 16 fi sene-i kâmile			5 664
			<hr/>
			(76.650.017)

— B —

Et-teslîmât (Vrk. 11a)		27 888 489
Fî sene-i mâziye	83 033 050	
El-kesir 'an sene-i mâziye	—55 144 561	

1) Teslîm be-hazret-i padişâh-ı 'âlempenâh hullide mülkühû ⁶⁰		1 060 000
a) Nakdiye	800 000	
b) Zer-i sebûke ⁶¹ (sebîke)		
6 000 dirhem be-hisab-ı		
miskal 4 000 fi 65	260 000	
		<hr/>
		(1 060 000)

Def'a fi

a) 20 Rebi'ulevvel min şuhûr-ı sene 954	100 000
b) 29 Cemaziyel-evvel sene-i minh	150 000
c) 15 Ramazan-ül-mübârek sene-i minh...	100 000
d) gurre-i Şevval-il-mükerrem sene 954 ...	100 000
e) 9 Şevval-il-mükerrem sene-i minh zer-i sebûke 4 000 dirhem be-hisab-ı miskal	
2 666 (ve) 1 dirhem fi 65	173 334
f) 19 Zilka'de min şuhûr-ı sene 954	150 000
g) 6 Zilhicce sene-i minh	100 000
h) 4 Muharrem-ül-haram min şuhûr-i se- ne 955	100 000
i) 4 Muharrem-il-haram sene-i minh 'an zer-i sebûke 2 000 dirhem be-hisab-ı	
miskal 1 333 (ve) 0,5 dirhem fi 65 ...	86 666

(1 060 000)

58 مهتران علم (mehterân-ı tabıl ve âlem: mızıkacılar),

59 تبرداران baltacılar,

60 خدمتگاره mülkü daim olsun, 61 سبوكه (سبوكه) külçe.

- 2) Teslîm be-İshak Çelebi Emîn-i Harc-ı Hassa der mahrûse-i İstanbul be-cihet-i ihracât-ı hassa ve gayruhû 9 286 142

Be-cihet-i

a) ihrâcât-ı hassa [9]	9 071 442
b) behâ-i peksimed	101 200
c) ihrâcât-ı binâ-i muallimhâne ki der-nezd-i peykhâne-i ⁶² 'atîk nev-binâ şude	30 000
d) harc-ı râh-ı âb-ı hassa der mahrûse-i İstanbul	25 000
e) kirâye-i nafaka-i nûbetçiyân-ı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî	11 000
f) harc-ı tûfenghâ-i cebehâne-i 'âmire ...	35 000
g) navlun-ı güherçile-i mîrî ki 'an Mısır âmed	12 500

(9 286 142)

- 3) Teslîm be-Husrev Çelebi 'an ebnâ-i sipahiyân Emîn-i Harc-ı Hassa der mahrûse-i Galata (*Vrk. 11b*).. 1 717 562

Be-cihet-i

a) ihrâcât-ı hassa [10]	1 116 220
b) mevâcib-i rüesâ ve kürekçiyân ve alatçiyân ⁶³ ki bâ donanma-i hûmayûn bâ kapudan yeniçeri Hayreddin be-hem firistâde end ⁶⁴	601 342

(1 717 562)

- 4) Teslîm be-Hayreddin Beğ Emîn-i Matbah-ı 'Âmire ve Husrev Çelebi kâtib be-cihet-i ihracât-ı Matbah-ı 'Âmire 2 518 474

Fî sene-i mâziye 2 531 099

El-kesir 'an sene-i mâziye 12 625

(2 518 474)

- 5) Teslîm be-Mehmed Çelebi 'an ebnâ-i sipahiyân Emîn-i Harc-ı Hassa der mahrûse-i Edirne 700 870

- 6) Teslîm be-Hüseyin Beğ 'an cema'at-ı müteferrika Emîn-i binâ-i cami'i cedîd der mahrûse-i İstanbul be-cihet-i ihracât-ı binâ-i cami'i mezbûre 450 000

[9] Fî sene-i mâziye 8 232 212, *Ez-ziyâde* 'an sene-i mâziye 839 230

[10] Fî sene-i mâziye 4 487 996, *El-kesir* 'an sene-i mâziye 3 371 776

⁶² سیکخانه ⁶³ الاتحیان ⁶⁴ هم فرستاده اند beraber gönderilmişlerdir.

- 7) Teslîm be-mezbûrîn be-cihet-i ihrâcât-ı otakhâ-i hassa 70 665
a) Be-Kaasım emîn-i otakhâ-i hassa	70 000
b) Be-Mustafa ser-mehterân-ı hayme	665
	(70 665)
- 8) Teslîm be-Mustafa Beğ ser-cebeciyân-ı Dergâh-ı 'Âli be-cihet-i ihrâcât-ı cebehâne-i 'âmire 209 534
a) Zer-i sebûke ^{#1} 100 dirhem be-hisâb-ı miskal 66 (ve) 1 dirhem fî 65= ...	4 334
b) Nakdiye	205 200
	(209 534)
- 9) Teslîm be-mezkûrîn be-cihet-i ihrâcât-ı fodula-i sekbânân-ı Dergâh-ı 'Âlî 236 554
a) Be-'Ali Çelebi emîn-i kâtib-i fodula-i mezbûre ...	122 667
b) Be-Mahmud Çelebi kâtib-i fodula-i mezbûre ...	113 887
	(236 554)
- 10) Teslîm be-mezkûrîn be-cihet-i ihrâcât-ı tophane-i 'âmire ve gayruhû 44 000
a) Be-cihet-i ihracât-ı tophâne	36 000
b) Be-cihet-i meremmet-i odahâ-i topçiyân	8 000
	(44 000)
a) Be-Mehmed emîn-i tophâne-i 'âmire ...	42 851
b) Be-Sinan emîn-i sâbık	1 149
	(44 000)
- 11) Teslîm be-Hasan Çelebi kâtib-i bevâbîn-i Dergâh-ı 'Âlî be-cihet-i ihrâcât-ı bâb-ı vasat 800
- 12) Teslîm be-mezkûrîn be-cihet-i ihrâcât-ı Istabl-ı 'Âmire ve gayruhû (Vrk. 12a) 4 408 048

Be-cihet-i

a) ihrâcât-ı İstabl-ı 'Âmire ^[11]	3 958 048
b) harc-ı sahten-i sandikhâ-i kilâr	35 000
c) harc-ı siperhâ-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî	5 000
d) behâ-i bargirân-ı sakkayân-ı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî	50 000
e) kirâye-i şütürân-ı cebehâne-i 'âmire	360 000

(4 408 048)

aa) Teslîm be-Nasuh Beğ Emîn-i sâbık-ı Cev ve Mûsa Çelebi kâtib	252 000
bb) Teslîm be-Mûsa Çelebi Emîn-i Cev ve Kaasım Beğ kâtib	4 156 048

(4 408 048)

13) Teslîm be-Mehmed Paşa mîr-i mîrân-ı Cezayir be-cihet-i ihrâcât-ı mezkûrîn

96 332

a) Be-cihet-i sâhten-i ⁹ araba ve kundakhâ	26 332
b) » » herîden-i ⁴ üstübi ³	20 000
c) » » harc-ı binâ-i mahzen-i cedid der-tershâne	50 000

(96 332)

14) Teslîm be-Pertev Ağa ağa-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî berây-ı sermâye-i hîme-i hassa 'an yed-i Sinan ser-piyâdegân

200 000

15) Teslîm be-Behram Beğ mütevellî-i 'imâret-i merhum Sultan Mehmed Han tâbe serâh der mahrûse-i İstanbul be-cihet-i ihrâcât-ı 'imâret-i mezbûre ber-veç-i karz⁶⁵ fî 23 Ca. sene 954

200 000

16) Teslîm be-Ahmed Beğ kethüdâ-i silâhdârân be-cihet-i pâkerden-i râh-ı hazret-i pâdişah-ı 'âlempenah der vakt-i refeten 'an Edirne ilâ İstanbul

2 000

17) Teslîm be-serhâ-i hayyatîn be-cihet-i ihrâcât-ı camehâ-i hassa ve hil'at

84 801

a) Be-cihet-i camehâ-i hassa	24 000
b) » » » hil'at	60 801

[11] Fî sene-i mâziye 4 041 284, *El-kesir* 'an sene-i mâziye 83 236

⁶⁵ قرض borç.

- 18) Teslîm be-Dervîş Beğ mirlivâ-i Stolni-Belgrad be-cihet-i ter-
mîm-i kal'a-i Stolni-Belgrad 130 000
- 19) Teslîm be-Ali Çelebi mütevellî-i cami'i şerîf-i Üç-şerefelü
be-cihet-i mühimmât-ı cami'i mezbûr berveçh-i karz 135 840
- 20) Teslîm be-Mustafa 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî be-cihet-i ki-
râye-i senghâ-i top 'an âhen 'an iskele-i Varna ilâ Silistre ... 30 000
(Vrk. 12b)
- 21) Teslîm be-Muslihuddin mütevellî-i evkaf-ı Sultan Hâtun
duhter-i merhum Sultan Bayezid berây-i ta'mir-kerden 35 304
- 22) Teslîm be-Ahmed Beğ ser-bostânî-i hassa der mahrûse-i İst-
anbul be-cihet-i ihrâcât-ı bağçehâ-i hassa 200 000
- 23) Teslîm be-Mustafa Emin-i çuka ve Ali kâtib be-cihet-i he-
rîden-i çuka-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî der Selânik 160 000
- 24) Teslîm be-Sinan Beğ ser-bostânî-i hassa der mahrûse-i Edir-
ne be-cihet-i ihrâcât-ı bağçehâ-i hassa 80 000
- 25) Teslîm be-Hüseyin Ilıca 'an cema'at-ı silâhdârân be-cihet-i
ihrâcât-ı pâk-kerden-i ma'den-i nukre der kaza-i Çirmen ... 3 000
- 26) Teslîm be-Mehmed ser-kemha-bâfân-ı⁶⁶ hassa der-Bazar-ı
Makiyân ve üstad Maksud kethüdâ-i kemha-bâfân be-cihet-i
mühimmât-ı kârhane-i hassa 24 600
- 27) Teslîm (be) Yunus Çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî be-
cihet-i cem'-kerden-i sasonhâ-i⁸ hassa der vilâyet-i Anadolu 3 000
- 28) Teslîm be-Yusuf kethüdâ-i sarbânân berây-i kirâye-i şütürân
be-cihet-i bürden-i⁶⁶ barut-ı siyah 'an Karahisar-ı Sahib ilâ
kal'a-i 'Âdilcevaz 28 600
- 29) Teslîm be-Hüseyin 'an Ümerâ-i mukata'ât-ı Trabzon berây-i
sâhten-i kârhâne-i kemha-bâfân-ı hassa der Bazar-ı Makiyân 21 183
- 30) Teslîm be-üstâdân-ı hassa be-cihet-i ba'zı kârhâ-i hassa
Zer-i sebûke 2 839,5 dirhem
be-hisâb-ı miskal 1 893 fî 65 123 045
- 31) Teslîm be-İsa-i kendegârî⁶⁷ mütevellî-i evkaf-ı cami'i mer-
hum Hüseyin Ağa be-cihet-i ihrâcât-ı evkaf-ı cami'i mezbûr 20 000

66 بردن götürmek. 67 کتبه کاری hâkkâk.

- 32) Teslîm be-Ferhad Beğ 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî be-cihet-i sâhten-i üsküfhâ-i merdâne ⁶⁸
a) Zer	14 693	dirhem	
b) Sebûke ⁶¹	11 165,5	»	be-hisab-ı miskal
c) Hüzme ⁷⁴	3 527,5	»	9 795 (ve) 0,5 dirhem fi 65=
- 636 69
- 33) Teslîm be-Mehmed 'ulûfeî tabî'i yemîn be-cihet-i meremmet-kerden-i odahâ-i peykân-ı Dergâh-ı 'Âlî ve odahâ-i hayyatîn-i hassa ve hil'at der nezd-i hâne-i Kaasım-Paşa ve iskele-i Davud-Paşa
- 36 097
a) Be-cihet-i meremmet-kerden-i odahâ-i hayyatîn	...	29 723
b) Be-cihet-i meremmet-kerden-i odahâ-i peykân	...	6 374
- (36 097)
- 34) Teslîm be-Mustafa 'abâî-bâf ⁶⁹ berây-i ihrâcât-ı 'abâyihâ-i hassa
- 8 000
- 35) Teslîm be-Mehmed 'an ebnâ-i sipahiyân be-cihet-i bina-kerden-i görençhâne-i ⁷⁰ bazhâ-i hassa der karye-i Kadı der nezd-i Çatalca (*Vrk. 13a*)
- 7 000
- 36) Teslîm be-Ekşinos zimmî emîn-i darbhâne-i mahrûse-i İstanbul be-cihet-i bürîden-i fûls der darbhâne-i mezbûre
- 15 000
- 37) Teslîm be-'Abdi Selânik ve Mahmud bin Abdullah ve Hamza-i Narde ve Ahmed birader-i İsmail 'an topçiyân-ı Dergâh-ı 'Âlî be-cihet-i kundakhâ-i tûfenghâ-i cebehâne-i 'âmire
- 6 400
- 38) Teslîm be-Mevlâna kadı-i Silivri ve Kemal 'ulûfeî tâbî'i ye-sâr berây-ı termîm-i saray-ı 'âmire der Çatalca
- 2 585
- 39) Teslîm be-İbrahim Beğ veled-i İsa Paşa mirlivâ-i Kocaeli be-cihet-i meremmet-kerden-i cisirhâ der râh-ı hazret-i padişâh-ı 'âlempenah hüllide mülkühû der kûh-ı Yalak
- 30 000
- 40) Teslîm be-üstâd Esed berây-ı sâhten-i fırın-ı seferî
- 2 420
- 41) Teslîm be-Süleyman Beğ ser-arabacıyân-ı top be-cihet-i herîden-i bargirân-ı 'araba der Edirne
- 40 000

⁶⁸ مردانه اسكوفهء ساختن بجهت ساختن اسكوفهء مردانه، ⁶⁹ عباى باف aba dokuyan, ⁷⁰ كورنجخانه (?)

- 42) Teslîm be-Hızır Beğ mirlivâ-i Vize berây-i bürîden-i kürek-hâ-i keştihâ-i hassa 25 000
- 43) İrsaliye ma'a teslîm-i mezkûrîn be-cihet-i herîden-i⁷¹ şütürân⁷¹ berây-i İstabl-ı 'Âmire 2 294 542
- a) Nakdiye 197 307
- b) Hasene 34 415 sikke ... 2 097 235

(2 294 542)

- a) Be-Hazret-i 'Ali Paşa mîr-i mîrân-ı vilâyet-i Anadolu 'an yed-i Hayreddin Çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî ... 762 080
- b) Be-Hazret-i Mehmed Paşa mîr-i mîrân-ı vilâyet-i Karaman 'an yed-i Mustafa Çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî ... 545 662
- c) Be-Hazret-i Hayreddin Paşa mîr-i mîrân-ı vilâyet-i Rûm 'an yed-i Sinan Çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî 201 600
- d) Be-Hazret-i Mustafa Paşa mîr-i mîrân-ı vilâyet-i Mar'aş 331 200
- e) Teslîm be-kethüdâ-i çavuşân-ı mîr-i mirân-ı vilâyet-i Karaman be-cihet-i herîden-i şütürân-ı⁷¹ İstabl-ı 'Âmire⁵⁴ 118 000
- g) Teslîm be-Nasuh 'an sârbânân-ı hassa be-cihet-i herîden-i şütürân 118 000
- f) Teslîm be-Hızır 'an sârbânân-ı⁷² hassa herîden-i şütürân 118 000
- h) Teslîm be-Hacı Hasan 'an sârbânân-ı hassa be-cihet-i herîden-i şütürân-ı⁷¹ İstabl-ı 'Âmire 50 000
- i) Teslîm be-Musa 'an sârbânân-ı hassa berây-i herîden-i şütürân be-cihet-i İstabl-ı 'Âmire 50 000

(2 294 542)

- 44) İrsaliye be-Bâb-ı Hümayûn 'an mahsul-i evkaf-ı merhum mağfur-un-leh Şehzâde Sultan Mehmed Han tâbe serâh der mahrûse-i İstanbul el-vâkî' fî 6 Seferül-muzaffer min şuhûr-ı sene 954 (Vrk. 13b) 2 066 717
- a) Nakdiye 1 946 301
- b) Hasene 2 120 sikke ... 120 416

(2 066 717)

- 45) Teslîm be-Murad Çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî berây-i meremmet-kerden-i râh-ı Hazret-i Padişâh-ı 'âlempenah hulîde mülkühû der İznikmid 15 000

⁷¹ خریدن شتران develeri satın almak, ⁷² ساربانان deveçiler.

46) Teslîm be-Pîrî Çelebi mütevellî-i 'imaret-i merhum Sultan Orhan der mahrûse-i Bursa be-cihet-i meremmet-i evkaf-ı 'imaret-i mezbûre	20 000
47) Teslîm be-Hızır Çelebi 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî berây-ı ih-râcât-ı rihlen-i ¹² senhâ-i top ⁷² der ma'den-i Rudnik	20 000
48) Teslîm be-Mahmud Çavuş 'an çavuşân-ı Dergâh-ı 'Âlî berây-ı harc-ı râh-ı hazret-i padişâh-ı 'âlempenah hullide mülkühü der kaza-i İznikmid	40 000
49) Teslîm be-Mustafa Çelebi tâcir berây-ı heriden-i posthâ-i sa-mur der vilâyet-i Moskov	240 000
50) Teslîm be-Alâeddin nâzır-ı sâbık-ı vilâyet-i Rûm berây-ı mü-himmât-ı ma'den-i nuhas der Akşehir	10 000
51) İrsaliye be-kaza-i mezkûrîn be-cihet-i mevâcib-i kürekçiyân ve 'alâtciyân ⁶³ berây-ı donanma-i hümayûn fî selh-i Muhar-rem sene 955	92 678
a) Be-kaza-i [*]	
b) » »	
c) » »	
d) » »	
	(27.888.489)

— C —

El-mübaya'ât (Vrk. 14a) 1 130 185

Fî sene-i mâziye 1 065 678

Ez-ziyade 'an senei mâziye 64 507

Behâ-i

1) akmişe-i mütenevvi'a	713 589
2) çukahâ-i mütenevvi'a	58 165
3) peşkir-i alaca-i Hindî 12 kıt'a	975
4) kirpas-ı alaca 19,5 zıra' fî 17 ve 2 L. (pul)	336

[*] Kaza adı ve rakam yoktur.

⁷³ ریختن سنگه‌ها طوب top güllesi dökmek, ⁷⁴ خرمه demet, ⁷⁵ میانبد زر بافت میانبد زر بافت altun işlemeli kuşak.

5) destâr 26 kıt'a fî 85	2 210
6) miyânbind-i zer-bâft ⁷⁵ 7 kıt'a fî 900	6 300
7) makrama-i hibal ^{75a} 3 kıt'a	220
8) zer be-cihet-i kozak-ı ⁴⁶ mührü şerif 60 miskal fî 59	3 540
9) sükûre-i fakfûrî ⁷⁷ 3 kıt'a	270
10) ibrik ve leğen 'an nukre: Nukre 488 dirhem fî 5,5	2 684
11) cânehâ 20 sevb	35 628
12) kalîçehâ 14 kıt'a	22 700
13) gılman 14 nefer (<i>Vrk. 14b</i>)	52 932
14) posthâ-i mütenevvi'a	81 523

a) Posthâ-i samur	39 123
1) Fî 40 dane 5 deste	15 823
2) Tahtaçe 6	13 700
3) avâre ⁷⁸ 3 sevb	8 300
4) berak ⁷⁹ 1 kıt'a	1 300
b) Post-ı nâfe-i vaşak ⁷⁹ 16 tahtaçe	42 400

(81 523)

15) ağnâm be-ciheti kurban-ı hassa der 'ıyd-i adhâ ⁸⁰	65 293
---	--------

1 900 re's

a) 1 386 re's fî 34,5
b) 514 » » 34

16) erz-ı Mısır 50 müddâ fî 9 (akçe) ve 6 l. (pul)	9 750
17) kal'î 92 kantar ve 65 lodra	74 060
be-cihet-i hammaliye	10

a) 28 kantar	fî 730
b) 43 »	» 900
c) 19 » ve 80 lodra	» 690
d) 1 » 85 » »	680

(1.130.185)

75a خیال ipler, inci (?), 76 قوزلاق (قوزلاق) mahfaza, 77 سکوره فنفورى fağfur kâse, (?), 79 اواره (؟) uzun saçlı köpek (?), 79 ناهوشق vaşak kürkü, 80 عیداضخی kurban bayramı.

— D —

İn'âmât ma'a sâlyâne ve tasad-
duk ve nökeriye ve teşrîf ⁸¹ ...

2 653 874

'An sene-i mâziye 1 995 758 (Vrk. 15a)

Ez-ziyade 'an sene-i mâziye + 658 116

1) İn'âm be-mezkûrîn 1711 500

a) Be-Hazret-i Elkas Mirza	1 300 000
b) Be-seyyid 'Aziz vezir-i mezbûr	100 000
c) Be-hazret-i 'Ali Paşa mir-i mirân-ı vi-
lâyet-i Rumeli der vakt-i cem'iyet-
kerden-i 'asâkir-i mansûre	50 000
d) Be-cema'at-ı ehl-i hıref ki der rûz-ı
'ıyd-i mübarek tuhfe ⁸² âverde end ¹⁹ ...	151 500
e) Be-cema'at-ı solakaan-ı Dergâh-ı 'Âli
der vakt-i âmeden 'an şikâr-ı Yanbolu	30 000
f) Be-cema'at-ı peykân-ı hassa der vakt-i
âmeden 'an şikâr-ı Yanbolu	10 000
g) Be-Mahmud Beğ ser-silâhdarân-ı 'atik	10 000
h) Be-Ahmed Beğ ser-bostâni-i hassa
der İstanbul	5 000
i) Be-kethüda-i mezbûr	1 000
j) Be-Bekir Ağa ser-çakırcıyân-ı Haz-
ret-i Sultan Selim tâle behah ⁸² ki bâ
pişkeş âmed	10 000
k) Be-Mehmed Beğ 'an merdümân-ı Elkas
Mirza	12 000
l) Be-Bedi-'uz-zaman 'an merdümân-ı
Elkas Mirza	8 000
m) Be-Şimşad Beğ 'an merdümân-ı Elkas
Mirza	8 000
n) Be-Mustafa Çavuş 'an gönüllüyân-ı
vilâyet-i Yemen ki 'an cânib-i Yemen
haber âverde	5 000
o) Be-Mehmed korucu-i sürh-serh ki gu-
rihte âmed ⁸⁴	4 000

انعامات مع سالیانه و تصدق و نوکریه و تشریف ⁸¹ uzun olsun, ⁸⁴ کرخته آمد kaçup geldi.

hediyeh ⁸² omrû talıq ⁸³

p) Be-Burak-Sultan surh-ser	4 000
r) Be-ser-çavuşân-ı Hazret-i Sultan Ba- yezid tâle bekah ki be-cihet-i ba'zı mesâlih-i hazret-i müşarün-ileyh âmed	3 000

(1 711 500)

1/a) Be-cihet-i in'âm-ı sâire	4 000
2) Salyâne-i mezkûrîn (<i>Vrk. 15b</i>)	597 379

a) Be-Mevlânâ Şeyh Muhiddin kadı as- ker-i vilâyet-i Rumeli vâcib 'an gurre-i Muharrem-ül- haram min şuhûr-ı sene 954 ilâ gaye-i Cemaziyel-âhır sene-i minh fi şehr 17 165, fi 6 eşhür ^{84/a} ...	120 155
b) Be-Mevlânâ Seyyid Muhiddin kadı- asker-i vilâyet-i Anadolu vâcib 'an 17 Zilhicce min şuhûr-ı sene 953 ilâ 28 Receb-ül-mürecceb sene 954 fi şehr 16 918, fi 7 eşhür ve 11 eyyâm	124 591
c) Be-Mevlânâ Muslihiddin kadiasker-i vilâyet-i 'Anadolu 'an 28 Receb-ül- mürecceb min şuhûr-ı sene 954 ilâ 4 Şa'ban sene-i minh El-müşahere fi 7 yevm	3 941
d) Be-Mevlânâ Muslihiddin kadiasker-i vilâyet-i Rumeli vâcib 'an 5 Şa'ban-ül- mu'azzam min şuhûr-ı sene 954 ilâ gaye-i Zilhicce sene-i minh fi şehr 17 165, fi 4 eşhür ve 26 eyyâm	83 532
e) Be-Mevlânâ Sinan Çelebi kadiasker-i vilâyet-i Anadolu 'an 5 Şa'ban-ül- mu'azzam min şuhûr-ı sene 954 ilâ 'âşir-i Zilhicce sene-i minh fi şehr 16 918, fi 4 eşhür ve 26 eyyâm	82 310
f) Be-cema'at-ı kâtibân-ı hızzâne-i 'âmire ve kâtibân-ı Dıvan tâbi'-i defterdârân ve tevkî'-i beğ ve emîn-i defter ve kâ- tibân-ı defter-i vilâyet	136 300

g) Be-cema'at-ı en'âm-hânân-ı hassa :		
8 nefera fi 2 000	16 000	
h) Be-cema'at-ı hayyâtin-i hassa ve hil'at	9 950	
1) Be-cihet-i hassa	6 950	
2) » » hil'at	3 000	
i) Be-cema'at-ı sakkayân-ı Divân-ı 'Âli	6 500	
j) gilman-ı vezne	4 100	
k) Be-kethüdâ-i sârbânân	1 000	
l) Be-üstâd Yunus şem'ger	1 000	
m) Be-tercimanân-ı Dergâh-ı 'Âli, 3 nefera fi 1 000	3 000	
n) Be-üstâd Davud ser-mûze-duzân-ı ⁸⁵ hasa	3 000	
o) Be-muhzır ve çavuş-ı Yeniçeriyân, 2 nefera fi 1 000	2 000	

(597 379)

3) Tasadduk be-mezkûrîn (Vrk. 16a) 312 495

a) Be-fukarâ-i 'âmme der İstanbul 'an yed-i Elkas hâzin 'an cema'at-ı silâh- darân be-cihet-i 51 hafta, beher hafta fi 3 000	153 000
b) Be-dervişân-ı zaviye-i Sultan Şuca' ...	4 000
c) Be-Abdurrahman Abbas ve (...) (?) ki be-Enderûn kaside dâde	4 000
d) Be-fukarâ-i mahrûse-i İstanbul ve hashâ-i İstanbul ve Galata	100 000
e) Be-şeyh 'Abdullâtif ki 'an cânib-i Bu- hara ve Semerkand âmed	10 000
f) Be-fukarâ-i sâire ki der Dîvan-ı 'Âli dâde est ⁸⁶	41 495

(312 495)

4) Nökeriye⁸¹ 5 000

5) Teşrif be-mezkûrîn 23 500

a) Be-elçi-i kiral-ı Beç ki bâ-pişkeş âmed	10 000
b) Be-merdüm-i Sahib Giray hân-ı tata- rân ki bâ pişkeş âmed ⁸⁷	4 000

⁸⁵ sermûzedozan çizmece başı, ⁸⁶ داده است verilmiştir, ⁸⁷ با پیشکش آمد hediye ile geldi.

c) Be-merdümân-ı voyvoda-i Boğdan ki cizye-i hodişân ⁸⁸ âverdend ve der âmeden bâ piş-keş	2 200
1) Der vakt-ı âverden-i ¹⁹ cizye	1 500
2) Der vakt-ı âverden-i pişkeş	700
d) Be-merdümân-ı voyvoda-i Eflâk ki cizye-i hodişân 'âverdend ve der âverden-i esb ve şahin	3 000
1) Der vakt-i âverden-i cizye	2 500
2) Der vakt-i âverden-i esb ve şahin	500
e) Be-merdümân-ı Dubrovnik ki cizyei hod-i şân ⁸⁸ âverdend	1 500
f) Be-merdümân-ı Sakız ki cizye-i hod-i şân âverdend	2 800
	<hr/>
	(23 500)

2 653 874

— E —

'Âdât (Vrk. 16b)

3 341 320

Fî sene-i mâziye 3 312 190

Ez-ziyâde 'an sene-i mâziye + 29 130

1) 'Âdet-i aga-i Der ve ser-hâzin ve ser-kilârî	84 000
a) Be-cihet-i beharî fi	6 000 18 000
b) » » miyânbend ⁷⁵ »	3 500 10 500
c) » » zemistânî ⁸⁹ »	18 000 55 500
	<hr/>
	(84 000)
2) 'Âdet-i aga-yi saray-ı 'âmire	9 500
a) Be-cihet-i beharî	2 000
b) » » zemistânî	5 500
c) » » miyanbend fi	2 000
	<hr/>
	(9 500)
3) 'Âdet-i aga-i mezkûrîn	30 000
a) Mehmed Beğ 'an zevvakîn ⁹⁰ ki ser-Gurabâ-i Yesâr şud	5 000

88 خودشان kendilerinin, 89 زمستائی kışlık, 90 ذواقین çeşniciler.

b) Be-Piyale Beğ 'an gılmân-ı Enderûn ki ser-bevvâbîn-i sâlis şud	10 000	
c) Be-Ca'fer Aga ser-hâzin-i Enderûn ki aga-i Der ⁹¹ şud	5 000	
d) Be-Ya'kub Aga ser-kilârî ki ser-hâzin-i Enderûn şud	5 000	
e) Be-Ya'kub Aga-i diğêr 'an gilmânı Oda ki ser-kilârî şud	5 000	
		(30 000)
4) 'Âdet-i Mevlânâ 'Ömer imam-ı hassa		8 000
a) Be-cihet-i beharî	3 000	
b) » » zemistânî	3 000	
c) » » şehr-i Ramazan vâcib-i sene 954	2 000	
		(8 000)
5) 'Âdet-i hânden-i ⁹² muhasebe-i Nevrûz vâcib-i sene 954 fi 10 000		30 000
6) 'Âdet-i zemistânî-i Mehmed Çelebi reis-i kâtibân-ı Divan tâ- bi'î tevki'î		6 000
7) 'Âdet-i mezkûrîn der vakt-i âverden-i kıl-kuyruk ve şikâr-ı palaz ⁹³		21 000
a) Be-cihet-i ser-çakırcıyân	12 000	
1) Be-cihet-i kılkuşduk	8 000	
a) Vâcib-i sene 954	4 000	
b) Vâcib-i sene 955	4 000	
2) Be-cihet-i şikâr-ı palaz	4 000	
b) Be-cihet-i kethüdâ-i çakırcıyân	4 000	
c) » » ser-şahinciyan	3 000	
d) » » kethüdâ-i şahinciyan	2 000	
		(21 000)
8) 'Âdet-i atmacacıyan der vakt-i bend-kerden-i ⁹⁴ atmacahâ-i hasa mâ'a derâzî-i ⁹⁴ /a mezkûrîn (Vrk. 17a)		5 100

⁹¹ در وقت آوردن قیل قویروق ⁹² خواندن okumak, ⁹³ در وقت آوردن قیل قویروق ⁹⁴ بند کردن bağlama.
^{94a} درازی، درازی (؟)

a) Be-cihet-i bend-kerden-i atmacahâ-i hassa	4 500	
1) Be-cihet-i ser-atmacacıyân	3 000	
2) » » kethüdâ-i atmacacıyân	1 500	
b) Be-cihet-i derâzî-i atmacacıyân 20 nefera fi 30	600	
		(5 100)
9) 'Âdet-i derârî-i çakırcıyân-ı Dergâh-ı 'Âlî 130 nefera fi 100		13 000
10) 'Âdet-i derârî-i ⁹⁴ /a şahıncıyân-ı Dergâh-ı Âlî 8 nefera fi 60, 181 nefera fi 30		5 910
11) 'Âdet-i mezkûrîn be-cihet-i bürden-i hasene-i fukarâ-i Haremeyn-iş Şerîfeyn		14 000
a) Be-Kurd Bâli 'an müezzinân-ı hassa emîn-i hasene	7 000	
b) Bê-Beşîr 'an cema'at-ı silâhdarân kâtib	5 000	
c) Be-cihet-i behâ-i seyishâne ⁹⁶ berây-ı bürden-i ⁹⁵ akmîşe-i merdümüyn-i şerîfin 'an mahrûse-i İstanbul ilâ Mısır ...	2 000	
		(14 000)
12) 'Âdet-i müezzinan-ı cevami'-i mezkûrîn der mahrûse-i İstanbul		9 000
<i>Be-câmi'-i</i>		
a) merhum Sultan Mehmen Han tâbe serâ	1 500	
b) » » Bayezid » » »	1 500	
c) » » Selim » » »	1 500	
d) şerif-i Ayasofya	3 500	
e) » Hazret-i Ebû Eyyüb-i Ensâri...	1 000	
		(9 000)
13) 'Âdet-i câme-behâ-i gılmân-ı Enderûn ki kıymet-dâden fermude şud ⁹⁷ 356 sevb ⁹⁸ be-cihet-i 2 sevbeyn		526 263
a) 'An çatma-i Bursa	189 sevb	
1) A'lâ	144 sevb	
2) Evsat	23 »	
3) Ednâ	22 »	

⁹⁵ بردن götürmek, ⁹⁶ ساینسخانه yük attı. ağırlık, ⁹⁷ فرموده شد emr edildi

⁹⁸ ثوب elbise.

b) 'An benek-i Bursa	167 sevb	
1) A'lâ	22 sevb	
2) Evsat	60 »	
3) Ednâ	62 »	
4) Munakkaş-ı Hacı Ali...	23 »	
14) 'Âdet-i cema'at-ı bevvâbîn-i Dergâh-ı 'Âlî ma'a kethuda-i mezbûrîn ve cellâdân der vakt-i âmeden 'an Edirne ilâ mah-rûse-i İstanbul (Vrk. 17b)		24 600
a) Be-cihet-i kethüdâ-i mezbûrîn	4 000	
b) » » bevvâbîn	20 000	
b) » » cellâdân	600	
15) 'Âdet-i müezzinân-ı hassa fî şehri Ramazan ma'a der vakt-i reften be-sefer-i hümayûn		12 000
a) fî şehri Ramazan sene 954, 6 neferâ fî 1 000	6 000	
b) Der vekt-i reften be-sefer-i hümayûn 4 teferâ fî 1 500	6 000	
	(12 000)	
16) 'Âdet-i keman ⁹⁹ behâ-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî vâcib-i sene 954		
12 131 fî 30		360 930
17) 'Âdet-i keman-behâ-i gilmân-ı 'acemiyân-ı İstanbul ve Edirne ve Gelibolu 5 840 neferâ fî 30		175 200
19) 'Âdet-i keman-behâ-i cebeciyân-ı Dergâh-ı 'Âlî 540 nefer fî 30		16 200
19) 'Âdet-i nemed ¹⁰⁰ behâ-i bevvâbîn-i Dergâh-ı 'Âlî vâcib-i sene 954, 280 neferâ fî 40		11 200
20) 'Âdet-i nemed behâ-i üstâd Ca'fer		2 000
21) 'Âdet-i 'ıydiyye-i hayattîn-i ¹⁰¹ hassa ma'a behâ-i sûzen ¹⁰²		18 450
a) Be-cihet-i 'ıydiyye	8 450	
b) » » behâ-i sûzen	10 000	
	(18 450)	

⁹⁹ کمان yay, ¹⁰⁰ مد keçe, ¹⁰¹ خیاطین terziler, ¹⁰² سوزن iğne.

22) 'Âdet-i nemed-behâ-i teberdârân-i hassa 50 nefera fi 30 ...	1 500
23) 'Âdet-i zemistânî-i peykân-ı hassa 40 neferâ fi 100	4 000
24) 'Âdet-i harc-ı câme-i zemistânî-i ser-hayyatîn-i hassa	100
25) 'Âdet-i harc-ı câme-hâ-i zemistânî-i hazinân-ı birûnî ve ser-hâzin ve kâtib-i mevcûdât 11 neferâ fi 100	1 100
26) 'Âdet-i zemistânî-i ser-mi'marân-ı hassa	3 000
27) 'Âdet-i zemistânî-i habbazîn ¹⁰³ 3 neferâ fi 2 000 (<i>Vrk. 18a</i>)	6 000
28) 'Âdet-i dânişmendân fi şehr-i Recep sene 954	700
29) 'Âdet-i tîrkeş-behâ-i ba'zı yeniçeriyân ve gilmân-ı saray-ı Galata ve Edirne ve teberdârân ve gilmân-ı bağçehâ-i hassa ve gayruhû ki ebnâ-i sipahiyân ve silâhdârân ve 'ulûfeciyan-ı yemin ve yesâr ve bevâbîn şudend, 251 neferâ fi 300	75 300
30) 'Âdet-i nev-müslimân ¹⁰⁴ 151 neferâ	6 607
31) 'Âdet-i zer-pul-ı gilmân-ı 'acemiyân	192 275
32) 'Âdet-i sakkayân-ı Divân-ı 'Âlî	4 900
a) Be-cihet-i <i>kirba-behâ</i>	2 900
b) » » <i>mûze-behâ</i> ^{104/a}	2 900
	(4 900)
33) 'Âdet-i müjde-i haccac (<i>Vrk. 18b</i>)	500
34) 'Âdet-i peksimad-behâ-i mezkûrîn	13 085
a) Be-cihet-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî ki bâ-donanma-i hümayûn be-hem firistâde end ⁶⁴ , 250 neferâ fi 50	12 500
b) Be-cihet-i topçiyân-ı Dergâh-ı 'Âlî ki kalyon-ı cedîd be-hem firistâde şud 15 neferâ fi 39	585
	(13 085)
35) 'Âdet-i boğça-i havatîn ¹⁰⁵	96 200
36) 'Âdet-i dolmahâ-i nevbet-i gilmân-ı enderûn 9 sevb fi 800 ...	7 200

¹⁰³ خبازین ekmekciler, ¹⁰⁴ عادت نومسلمان yeni müslüman olanlara verilmesi âdet olan paralar. ^{104a} موزه بها çizme parası, ¹⁰⁵ خواتین hatunlar.

- 37) 'Âdet-i çayır-behâ-i mîr-âhurân-ı Dergâh-ı 'Âlî der vakt-i di-
revîden-i ¹⁰⁶ çayırhâ 60 000
- a) Be-cihet-i mîr-'ahur-ı büzürk 50 000
b) » » » » küçük — 10 000
- (60 000)
- 39) 'Âdet-i harc-ı 'ân-ı hasekiyân-ı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî ve
sayyadân-ı sekbânân ki gûşt-ı kadîd-i âhû âverdend ¹⁰⁷ 7 000
- a) 'An sayyadân-ı hasekiyân 3 000
b) » » sekbânân 4 000
- (7 000)
- 39) 'Âdet-i harcı- cihaz-ı cevârî-i Dâr-üs-se'ade-i 'Âtik ki be-şe-
her dâde fermûde ¹⁰⁸/a 12 neferâ fi 4 000 48 000
- 40) 'Âdet-i nafaka-i ba'zı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî ki be-kıla'i
mez-kûrîn nöbetçi firistâde end vacib 'an gurre-i Muharrem-
ül-haram min şuhûr-ı sene 954 ilâ gaye-i Zilhicce-i sene-i
minh 4 648 neferâ fi 90 1 408 500

<i>Be-cihet-i ka'f'a-i</i>	<i>neferâ</i>	
a) Budin	914	271 260
b) Estergon	472	169 110
c) Stolni Belgrad	650	208 350
d) Peçuy	246	43 920
e) 'Âdilcevaz (<i>Vrk. 19a</i>)	442	114 390
f) Erzurum	150	53 910
g) Osiyek	145	40 500
h) Rodos	200	72 000
i) Nova	296	89 010
j) Anabolu	295	105 570
k) Dıraç	166	59 220
l) Preveze	100	34 920
m) İnebahtı	98	17 550
n) Moton ve Koron	99	34 560
a) Avlonya	100	18 000
p) Kefe	100	35 730
r) Dukakin	50	18 000
s) Bağdad	125	22 500
	(4 648)	(1 408 500)

¹⁰⁶ درویدن biçmek, ¹⁰⁷ گوشت قدید آهو آوردند ceylan pastırması getirdiler,
^{108a} شهر داده فرموده şehre verilmesi emr olundu.

41) 'Âdet-i ser-piyâdegân-ı Dergâh-ı 'Âlî ki be-kıla'-i mezkûrin ve gayruhû be-cây-i nöbetçi firistâde end 14 000

a) Be-kal'a-i Budin nefer?	1 000
b) » » Esturgon	1 000
c) » » Stolní Bèlgrad	1 000
d) » » Peçoy	1 000
e) » » Nova	1 000
f) » » Anabolu	1 000
g) » » Dıraç	1 000
h) » » Koron ve Moton	1 000
i) » » Preveze	1 000
j) » » Rodos	1 000
k) » » 'Âdilcevaz	1 000
l) » » Osiyek	1 000
m) » » Dukakin	1 000
n) Be-donanma-i hümayûn	1 000

(14 000)

42) 'Âdet-i zemistânî-i ser-bûrya-bafân-ı ¹⁰⁸ hassa ma'a halife ... 1 500

a) Be-ser-burya-bafân	1 000
b) Be-halife-i mezbûr	500

(1 500)

43) 'Âdet-i serbostânî-i hassa der mahrûse-i Edirne ki muhasebe nümûde ¹⁰⁹ fî def'ateyn 6 000

44) 'Âdet-i zemistânî-i Hamze-i turşiger 1 500

(3.341.320)

— F —

İhracât-ı müteferrika (Vrk. 20a)

333 564

Fî sene-i mâziye 377 849

El-kesir 'an sene-i mâziye

— 44 285

1) Be-cihet-i edâ-i bahâ-i muhallefât-ı ba'zı kesân ki piş-ezîn berây-ı hızâne-i 'âmire zapt şude bud ve vârisân-eş ber-mûceb-i hucce-i kadyân-ı asker ıspat-ı verâset-kerden ez-ân sebeb baz ¹¹⁰ 'an hızâne-i 'âmire dâden fermûde ¹¹¹ 72 307

108 سرپوریا باغان başı, 109 نموده gösterdi, 110 باز tekrar, 111 دادن دادن verilmesi emr edildi.

- 2) Be-cihet-i edâ-i ahçe-i Mehmed Beğ mîr-i sâbık-ı liva-i Ağri-
boz ki pîş-ezîn 'an ihracât-ı meremmât-ı kal'a-i İzdin 'an mu-
kata'a-i nemleha-i İzdin sitâde bud ve bakıyye-i muhasebe-i
hod be-hızâne-i 'âmire tekrar teslim-kerde 'an gurre-i (?)
ez-ân-sebeb bâz ¹¹⁰ 'an hızâne-i 'âmire dâde fermûde ¹¹¹ 51 000
- 3) Be-cihet-i edâ-i akçe ki pîş-ezîn der tahvil-i Hüseyin ve Sü-
leyman el-mültezimân-ı mukata'at-ı Dimetoka 'an evvel-i
Nevrûz el-vâki' fî 24 Zilka'de min şuhûr sene 948 bermûceb-i
mektub ve defter-i Mevlânâ Muslihiddin kadı-i mahrûse-i
Edirne 'an mahsul-i bâd-i beva-i Dimetoka merdümân-ı mer-
hum Hüsrev Paşa 32 945 akçe zabt-kerde bûd ez 'ân sebeb
'an vârisân-ı merhum Hüsrev Paşa el-mezbûr sitâde fermûde
fî 3 Rebi'ul-evvel sene 954, 19 333 akçe ve fî 5 Rebi'ul-evvel
sene-i minh 667 akçe be-hızâne-i 'âmire teslim şûde bûd bâz
'an hızâne-i 'âmire be-vârisân-ı Hüsrev Paşa el-mezbûr dâde
fermûde 20 000
- 4) Be-cihet-i harc-ı nukre ¹¹⁹ berây-ı keşiden-i tiyl-i sırma-i ak-
mişe-i hassa 10 075
- 5) Be-cihet-i ücret-i dûhten-i ¹¹² çukahâ-i sobraman ki berây-i
gilmân-enderûn dûhte, 193 sevbi fî 75 14 475
- 6) Be-cihet-i fitre-i 'iyd-i mübârek (*Vrk. 20b*) 10 000
- 7) Be-cihet-i harc-ı bendhâ-i şemşir ¹¹³ ve niyam ¹¹⁴ ve kârd-
hâ ¹¹⁵ ve dûhten-i kinfhâ-i ¹¹⁶ gilmân-ı Enderûn ve tıla-ker-
den-i serhâ-i 'alem ve harc-ı üsküfhâ ve müzehâ-i ¹¹⁶ hassa ve
ücret-i mi'marân ki berây-ı tekmiil kerden-i termim-i ba'zı
kıla' firistâde ¹¹⁷ ve reng-kerden-i destarhâ ve gayruhû 29 999
- 8) Be-cihet-i harc-ı cildhâ-i defâtir-i hızâne-i 'âmire 3 513
- 9) Be-cihet-i edâ-i akçe-i ba'zı mülâzımân-ı Dergâh-ı 'Âlî ki 'an
cizye ve gayruhû be-hızâne-i 'âmire ziyade teslim-kerdend
bâz dâden fermûde ¹¹⁸ 3 929

¹¹² دوختن dikmek, ¹¹³ شمشیر kılıç, ¹¹⁴ نیام kın, ¹¹⁵ کاردها bıçaklar,
¹¹⁶ کتفهء torbalar, ¹¹⁶ موزهها çizmeler, ¹¹⁷ فرستاده gönderilmiş, ¹¹⁸ باز دادن فرموده
iade edilmesi buyurulmuş,

10) Be-cihet-i ücret-i kassabîn berây-ı zebh-kerden-i agnâm-ı kurban-ı hassa der mahrûse-i İstanbul 1 900 re's fî 1	1 900
11) Be-cihet-i kesr-i mevâcib-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî	11 509
12) Be-cihet-i kesr-i mevâcib-i gılman-ı enderûn	5 102
13) Be-cihet-i harcı nukre-i ¹¹⁹ serhâ-i 'alem	1 965
14) Be-cihet-i kiraye-i cebehâne-i 'âmire ve ba'zı esbâb-ı matbah-ı 'âmire ki pîş-ezîn der sefer-i 'Irakayn be-kal'a-i Kayseriye emânet nihâde bûdend ^{119/a}	1 062
15) Be-cihet-i harc-ı râh-ı elçi-i Beç ki bâ pîşkeş amed ⁸⁷	5 000
16) Be-cihet-i tıla-kerden-i sırma-i akmişe-i hassa (<i>Vrk. 21a</i>)	20 178
17) Be-cihet-i harc-ı râh-ı merdüm-i Mirza Elkas 'an mahrûse-i İstanbul ilâ Kefe	3 000
18) Be-cihet-i harc-ı kesr-i mevâcib-i gılmân-ı 'acemiyân	809
19) Be-cihet-i harc-ı zer-i rîze ¹²⁰	667
20) Be-cihet-i navlun-ı seffine ki 'an mahrûse-i Mısır ilâ mahrûse-i İstanbul erz-i hassa âverde	3 000
21) Be-ciheti- behâ-i sûrb-i kilise-i köhne 341 kantar ve 65 lodra fî 55	18 801
22) Be-cihet-i harc-ı dibagat ve duhten ve tamgazedeni- ¹²¹ posthâ-i mütenevvi'a	1 980
23) Be-cihet-i navlun-ı seffine ki 'an mahrûse-i Mısır barut-i sefid âverde	17 120
24) Be-cihet-i harc-ı kiraye-i akçe-i mâbeyn-i merdân-ı kıla'-ı li-va-i Sirem ve Pojega ve Mohaç	1 000
25) Be-cihet-i behâ-i kürek berây-ı ma'den-i âhen der nefsi Bendereğli (Bender-i Ereğli)	2 300
26) Be-cihet-i behâ-i câme berây-ı in'am-ı melik-i Gürçi	460

¹¹⁹ قره گümüş, ^{119a} امانت نهاده بودند emanet konmuşlardı, ¹²⁰ زر ریزه
dökülmüş altun, ¹²¹ دباغت و دوختن و تمغازدن dibagat etmek, dikmek ve damgalamak.

27) Be-cihet-i harc-ı üsküfhâ-i merdâne	6 000
28) Be-cihet-i behâ-i revgan-ı sâde berây-ı Elkas Mirza	12 870
29) Be-cihet-i ücret-i neferât ki berây-ı ifrâz-kerden-i zer 'an ba'zı evânî-i nukre-i mutallâ	1 913
30) Be-cihet-i harc-ı kundakhâ-i tüfenkhâ-i cebehâne-i 'âmire ... (Vrk. 21b)	320
31) Be-cihet-i kesr-i mevâcib-i Dâr-üs-se'âde der vâcib-i şehr-i Zilhicce sene 954	1 290

(333 564)

III

EL - BÂKİ — MEVCUD

Fî evvel-i Nevrûz el-vâki' fî selh-i Muharrem-ül-haram min
şuhûr-ı sene 955 86 889 845

A) Nakdiye 36 021 027

- a) 644 surre¹²² fî 50 000 = (32 200 000)
b) 114 » » 30 000 = (3 420 000)
c) Der-pâre = 401 027

1) Der hıvâne-i 'âmire 25 021 027

- a) 451 surre fî 50 000 = (22 550 000)
b) 69 » » 30 000 = (2 070 000)
c) Der-pâre 401 027

2) Der Kulle-i Heft'an akçe-i 'avârız 11 000 000

- a) 193 surre fî 50 000 = (9 650 000)
b) 45 » » 30 000 = 1 350 000

(36.021.027)

B) Hasene-i mütenevvi'a 888 856 sikke 50 497 731

- a) 68 surre fî 10 000 = (680 000)
b) Der-pâre 208 856

1) Sultaniye 662 944 sikke 37 680 802

- a) 52 surre fî 10 000 = (520 000)
b) Der-pâre 142 944

1) 659 441 sikke fî 57 = 37 488 137

- a) 52 surre fî 10 000 = (520 000)
b) Der-pâre 139 441

2) 3 503 sikke fî 55 = 192 665

2) Efrenciye 197 207 sikke fî 57 11 240 799

- a) 14 surre fî 10 000 = (140 000)
b) Der-pâre 57 207 sikke

¹²² صره kese, ¹²³ ساخته yapılmış.

3) Üngürüsiye	25 625	sikke fî 55	1 409 375
a) 2 surre fî	10 000	=	(20 000)	
b) Der-pâre			5 625	
4) Sakız (<i>Vrk. 22a</i>)	2 732	sikke fî 55	..	150 260
5) Efrençiy-i nîm	sikke 11	»	» 29 ...	319
6) Hasene-i Kurona	337	»	» 48 ...	16 176
				<hr/>
				(50.497.731)
C) Zer-i sebûke	7 537	dirhem sâhte ¹²³		
be-hisab-ı miskal	5 024	(ve) 1 dirhem 6 habbe	...	326 619
D) Nukre ¹¹⁹	11 117	dirhem fî 4	44 468
				<hr/>
				(86.889.854)